

1 bismo želeli da čujemo od svedoka, a ne da suočavamo svedoka sa nečim što je on
2 već prethodno bio rekao.

3 Da li ima nekih dodatnih komentara?

4 G. HARMON: [simultani prevod] Mi smo spremni da nastavio. Ja sam
5 zatražio od jednog od članova moga tima da nam se pridruži. On je, znate, jedan
6 tehnički čudotvorac i on će sedeti ovde iza i pomoći će nam u slučaju da bude
7 nekih problema.

8 G. STEWART: [simultani prevod] To je veoma lepo od Tužilaštva, da imaju
9 tehničkog čudotvorca.

10 Kao što znate, mi se slažemo sa onime što je Pretresno veće naznačilo po
11 pitanju presretnutih razgovora i to je u potpunosti u skladu s onime što je juče
12 bilo rečeno. No mogu li samo reći da kad je reč o upućivanju svedoka na
13 relevantni deo presretnutog razgovora, čini se da je to uobičajen način rada
14 kako bi se ispitivanje vodilo na efikasan način. Mi smatramo da ona tabela sa
15 transkriptima je nešto što ne bi trebalo biti dostupno Pretresnom veću budući da
16 taj materijal neće biti u dokaznom spisku.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možda bismo mogli da ga trenutno

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 zadržimo iz praktičnih razloga.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Da, sada. Ali da se kasnije povuče.

3 No kad je reč o video-snimku, ja sam Pritvorskoj jedinici Ujedinjenih
4 nacija lično pre 8 sati juče uveče njima dao tri video kasete.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Video sam da one odlaze u 7.40h.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Rečeno mi je da ste Vi čak jedan od tih
7 video snimaka... da ste ih video i da ste se postarali da budu meni dostavljeni,
8 zapravo - ispravka prevodioca. I dakle, bilo je 8 uveče.

9 I želeo sam sad samo da nešto kažem, nešto što se tiče praktične prirode
10 stvari. Ja već nekoliko dana želim to da kažem. Pre mnogo vremena, vi ste
11 pozvali strane da kažu da li više žele da radimo pre ili popodne i meni je jasno
12 da Pretresno veće više želi da radi pre podne. No nažalost, svi članovi moga
13 tima nisu voljni kao ja da radimo pre podne. No ima jedna praktična stvar koja
14 nam sve više predstavlja problem, a to je da je mnogo teže imati vreme na
15 raspolaganju sa gospodinom Krajišnikom kada radimo pre podne jer do pritvorske

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 jedinice možemo da dođemo i da se vidimo sa gospodinom Krajišnikom tek negde oko
2 3 sata. Dopustite mi, gospodine Harmon, samo da završim s ovime. Dakle, imamo
3 najviše sat i po vremena nakon nekoliko sati u sudnici, a što uopšte nije
4 produktivan način rada. Možda se gospodin Harmon slaže sa mnom, ali ako mi
5 dopustite da objasnim. Ja se izvinjavam gospodinu Harmonu, ali -

6 G. HARMON: [simultani prevod] Oprostite što prekidam, ali mi imamo
7 ograničeno vreme sa ovim svedokom, a ovo je nešto o čemu bismo mogli da
8 razgovaramo neki drugi put.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Biću veoma brz. Ono što ja predlažem,
10 časni Sude, je da uz sve ograde po pitanju opšteg načina rada, rasporeda, ako
11 ovako nastavimo da radimo, pitamo se da li bismo mogli da jedne nedelje radimo
12 prepodne, a druge nedelje popodne, kako bismo tako imali taj kompromis.

13 To je sve što sam želeo da kažem. Ja se izvinjavam zbog ankcionosti
14 gospodina Harmona zato što on želi da se svedok vrati u Sarajevo što ranije.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Jasno mi je i slažem se sa gospodinom
16 Harmonom da je ovo nešto, budući da oko toga neće biti puno spora, mislim da smo
17 o ovome mogli da razgovaramo tokom pauze posredstvom naših sudskih savetnika. No
18 svakako ćemo o ovome razmisliti. Čini nam se u redu ovo što Vi kažete.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Molim poslužitelja da uvede svedoka u sudnicu.

2 [Svedok je ušao u sudnicu]

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim sedite, gospodine Kljuiću. Mogu li
4 Vas podsetiti da ste i dalje obavezni na osnovu svečane izjave koju ste dali na
5 početku svoga svedočenja. Sada će se nastaviti Vaše ispitivanje.

6 Gospodine Harmon, imate reč.

7 SVEDOK: STJEPAN KLJUIĆ [nastavak]

8 Ispituje g. Harmon: [nastavak]

9 [Tužilac ispituje putem prevodioca]

10 P: Dobro jutro, gospodine Kljuiću. Želeo bih da se koncentrišete na
11 jedan događaj s kraja marta, početka aprila 1992. godine koji se odigrao u
12 Bijeljini. Bijeljina je opština u Bosni koja je odmah uz reku Drinu i koja je na
13 graničnom području sa Srbijom, zar ne?

14 O: Da.

15 P: A kad je reč o etničkom sastavu te opštine, Muslimani tamo čine
16 manjinu, zar ne?

17 O: Da.

18 P: Recite, molim Vas, Pretresnom veću šta se desilo sa Bošnjacima u
19 Bijeljini krajem marta i početkom aprila 1992.

20 O: Prije Bijeljine bilo je više sporadičnih inci... /nečujno/ u kojima
21 su poginuli mnogi ljudi.

22 P: Gospodine Kljuiću, oprostite. Mi ne čujemo prevod na engleski.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Obično na kanalu 4 čujem prevod.

24

25

26

27

28

29

30

1 A, sada čujemo.

2 G. HARMON: [simultani prevod]

3 P: Molim Vas, gospodine Kljuiću, da ponovo počnete sa svojim odgovorom.

4 O: Prije incidenta u Bijeljini, bilo je više sličnih situacija na
5 području Bosne i Hercegovine u kojim smo imali ubijanje ljudi. Međutim, incident
6 u Bijeljini imao je vrlo specifičnu poruku. Naime, po... pored jugoslavenske
7 armije, tu su se našle paravojne jedinice Srba iz Jugoslavije, a predvodio ih je
8 Željko Ražnjatović, poznatiji kao Arkan. On je imao svoje jedinice. Mi smo u
9 Predsjedništvu dobili izvješće da se radi o sukobima. Međutim, to nije bila
10 nikakva borba partnera, nego su srpske paravojne snage počele zlostavljat' i
11 ubijat' Muslimane. Onda smo mi napravili državnu delegaciju -

12 P: Pustite me da Vas prekinem samo na čas, gospodine Kljuiću. Želeo bih
13 da Vas pokažem nekoliko dokaznih predmeta.

14 G. HARMON: [simultani prevod] To su naime dve fotografije. Molim da se
15 da dokazni broj predmeta.

16 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Dokazni predmet Tužilaštva P294A, za
17 ERN broj koji se završava sa 098808 i P294B za ERN broj koji se završava sa
18 098812.

19 G. HARMON: [simultani prevod]

20 P: Gospodine Kljuiću, da li su Vam poznate, da li prepoznajete ove
21 fotografije?

22 O: Da.

23 P: Molim da kažete Pretresnom veću šta se vidi na ovim fotografijama.

24 O: Na jednoj od fotografija vide se žrtve i brutalnost ovog vojnika koji
25
26
27
28
29
30

1 ih udara, a na drugoj vjerovatno ožalošćena porodica u odnosu na ovu žrtvu.
2 Međutim, ja želim reći da ove fotografije nisu nikakva tajna, da su one čak
3 objavljene nakon vremena kad je to sve bilo.

4 P: Gospodine Kljuiću -

5 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, dopustite mi da skrenem pažnju
6 na ova dva dokazna predmeta. Primetićete da žena koja leži na zemlji u dokaznom
7 predmetu Tužilaštva P294A je ista žena koja se vidi kako stoji pored čoveka koji
8 leži na zemlji, a vidi se na dokaznom predmetu 294B. Dakle, ove dve fotografije
9 su povezane.

10 P: Gospodine Kljuiću, molim Vas da nam kažete šta se desilo sa
11 muslimanskim stanovništvom i kakva je bila reakcija u Predsedništvu na te
12 događaje.

13 O: Da. Jasno je da je muslimansko stanovništvo u cjelini zastrašeno, a
14 mnogi od njih su poginuli. Broj žrtava nikad nije točno utvrđen, a kada se
15 vratila delegacija Predsjedništva u kojoj su bili članovi Predsjedništva Fikret
16 Abdić, Biljana Plavšić, te ministar obrane Bosne i Hercegovine, Jerko Doko,
17 izvještaji su bili kontradiktorni. Fikret Abdić i Biljana Plavšić su govorili
18 kako se radi o incidentu koji se može prevazići, dok je moj ministar rekao da je
19 ono što je vidio u Bijeljini bilo stravično, te da je i on, kao ministar obrane
20 Bosne i Hercegovine, na komandu Željka Ražnjatovića Arkana mogao... morao leći
21 na zemlju i biti razoružan.

22 Da su takvi izvještaji potpuno normalni svjedoči i jedna slika kada se
23 Biljana Plavšić kao član Predsjedništva ljubi sa Željkom Ražnjatovićem Arkanom.

24

25

26

27

28

29

30

1 Dakle, u tom izvještaju mi vidimo već polarizaciju u Bosni i Hercegovini na oni
2 koji se bore protiv zločina i oni... one koji podržavaju zločin.

3 P: Pokazaću Vam sledeći dokazni predmet, gospodine Kljuiću. Kažete da je
4 gospođa Plavšić bila član komisije. Ja ću Vam pokazati jedan sada film i
5 zatražiću od Vas da ga prokomentarišete.

6 Dok čekamo da se pusti film, recite nam kakva je trebala da bude uloga
7 gospođe Plavšić kad je reč o njenoj poseti Bijeljini.

8 O: Pa prije svega, ona je trebala da podnese realno izvješće, tim prije
9 što je ona bila predsjednica komisije u Predsjedništvu za ustavni poredak. To je
10 jedna vrsta najodgovornije uloge u obrani ustavnog uređenja Bosne i Hercegovine.

11 P: Da li je ona trebala da bude neutralan i pravičan posmatrač događaja
12 iz Bijeljine?

13 O: Ona je morala bit pravičan, a ovdje se ne može bit neutralan jer prvo
14 pitanje je šta su radile jedinice Željka Ražnjatovića kao paravojne formacije u
15 Bosni i Hercegovini.

16 P: Videćete sada na ekranu jedan veoma kratak film i nakon gledanja
17 filma ću zatražiti od Vas da ga prokomentarišete.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim prevodioce da čitaju prevod na
19 engleskom.

20 [Gleda se video-snimak]

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 [tehnički problemi]

2 G. HARMON: [simultani prevod]

3 P: Dok pokušavamo da nađemo ovaj film, nastavićemo sa ispitivanjem pa ću
4 obavestiti svedoka čim budemo mogli da ga pogledamo.

5 Kakav je bio izveštaj gospođe Plavšić Predsedništvu kad je reč o tome
6 šta se desilo u Bijeljini?

7 O: Pa otprilike, da je bio incident, da se ne zna broj mrtvih, da to
8 nije organizirano, da je to spontano, da je to jedna grupa neodgovornih mladića
9 počinila i da su vjerovatno Muslimani izabrali... izazvali incident pa je to
10 ubojstvo došlo kao posljedica toga.

11 P: Sada imamo taj film i molim da ga pogledate, pa i kasnije
12 prokomentarišete. Trebalo bi da ga vidite na ekranu.

13 [Gleda se video-snimak]

14 [početak video-snimka] "KOMENTATOR: Ispred vodstva SDS Bosne i
15 Hercegovine, gospođa Plavšić, bivši član Predsedništva Republike Bosne i
16 Hercegovine javno je, pred očima cijele svjetske javnosti, odala priznanje
17 Srpsk..." [kraj video-snimka]

18 G. HARMON: [simultani prevod]

19 P: To je kraj filma. To je bio veoma kratak insert. Molim Vas da nam
20 kažete šta se vidi na ovom filmu.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Pa vidi se jedan srdačan odnos gospođe Plavšić prema rukovodiocu i
2 organizatoru počinitelja ovog zločina. Naime, umjesto da kao član Predsjedništva
3 Republike Bosne i Hercegovine, dakle vrhovnog državnog tijela, štiti interese
4 svih građana, jednako, bez obzira na nacionalnost i vjeru, gospođa Plavšić je
5 ljubila Arkana, što je bio šok za sve one ljude, pogotovo za majke, jer je još
6 prije toga Arkan stekao imidž ratnog zločinca za sve ono što je radio u
7 Hrvatskoj.

8 P: Da li je to u očima nesrba bio jedan simboličan čin?

9 O: Apsolutno.

10 P: Molim Vas da nam objasnite svoj odgovor.

11 O: Pa vidite, zbog Miloševićeve politike i potpunog plana koji je bio
12 u realizaciji, sve je više bilo nepovjerenja prema Beogradu kao centru države i
13 njegovim institucijama. Najveće nepovjerenje bilo je prema armiji koja je
14 nominalno nosila naziv "Jugoslavenska narodna...", a po svom rukovodećem sastavu
15 i uopće po strukturi bila je prije svega srpska i crnogorska. Međutim, to nije
16 bio njen najveći hendikep. Najveći hendikep je što je narod izgubio povjerenje u
17 takvu armiju i što je ona prije toga u Hrvatskoj pucala na narod. Najveća
18 kompromitacija armije bila je subordinacija sa paravojsnim formacijama.

19 Tako da je običan građanin vrlo lako mogao zaključiti da su i
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Jugoslavenska narodna armija i paravojne formacije i Biljana Plavšić, kao jedan
2 od lidera Srpske demokratske stranke, na istoj strani. Njihovo ponašanje iza...
3 izazivalo strah kod nesrba.

4 P: Gospodine Kljuiću, recite je li gospodin Krajišnik znao za to što se
5 dogodilo u Bijeljini u martu i aprilu 1992.?

6 O: Jeste.

7 P: A bi li bilo tačno reći da je zapravo Bijeljina bila prva općina gdje
8 je došlo do etničkog čišćenja Bošnjaka?

9 O: Ne. Prije Bijeljine, to je urađeno u jednom hrvatskom selu,
10 nekadašnjoj općini Ravne u istočnoj Hercegovini, u kojoj su jedinice
11 Jugoslavenske narodne armije i crnogorski rezervisti napravili pokolj.
12 Obrazloženje je bilo da je selo naoružano i da su tu hrvatski teroristi.
13 Međutim, ni tada kao ni ranije za događaje u Hrvatskoj, nijedan funkcioner SDS-a
14 nije učinio otklon prema tim zločinima. Tako je bila i sa ubojstvima u
15 Bijeljini.

16 P: Dobro. To je događaj koji se odnosi na bosanske Hrvate, ali pitanje
17 je bilo: je li Bijeljina prva općina u kojoj je došlo do etničkog čišćenja
18 Bošnjaka?

19 O: Da.

20 P: Dakle, prije toga incidenta, bio je dakle jedan događaj kojega je
21 izvršila vojska, koji se dogodilo u jednome selu u kojem su živjeli bosanski
22 Hrvati. To ste Vi tako rekli, je li tako?

23 O: Da.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Dobro. Kada je komisija Predsjedništva otišla u Bijeljину, je su li
2 oni tamo išli na osnovi ustavne naredbe ili ustavnog poretka? Jesu li oni išli u
3 tom svojstvu?

4 O: Da.

5 P: Možete li kazati Sudu jeste li Vi bili član Komisije za ustavni
6 poredak?

7 O: Da. Gospođa Plavšićka je bila predsjednik, a ja sam bio član.

8 G. HARMON: [simultani prevod] Oprostite, nisam čuo prijevod na engleski.

9 P: Biste li, molim Vas, ponovili odgovor, gospodine Kljuiću? Jako mi je
10 žao zato što nisam čuo prijevod na engleski.

11 O: Da. Gospođa Plavšić je bila predsjednik, a ja sam bio član te
12 komisije.

13 P: Je li Komisija za ustavni poredak dobila izvještaje o događajima, o
14 nasilnim događajima koji su se odvijali u Bosni i Hercegovini?

15 O: Po načinu rada komisije, ona je trebala dobiti sva policijska
16 izvješća o svim incidentima koji su se dogodili u to vrijeme. Međutim -

17 P: Je li gospodin Krajišnik, po Vašem znanju, dobivao kopije tih
18 izvješća?

19 O: Da. I gospodin Krajišnik, kao predsjednik Parlamenta i gospodin Jura
20 Pelivan, kao predsjednik Vlade, su dobivali te izvještaje.

21 P: Da li bi se moglo reći da je, na osnovi izvješća koje ste Vi dobivali
22 u komisiji, a koje je dobivao i gospodin Krajišnik, da je gospodin Krajišnik bio
23 informiran, da je bio obaviješten o situaciji na terenu u Bosni?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Da. Ja mislim da je on bio mnogo bolje od nas informiran.

2 P: Sada bih Vam pokazao sljedeći dokazni predmet. To je dokazni predmet
3 P47. Mi smo ove dokazne predmete već ranije vidjeli. Možda P47? P47 je odluka
4 Skupštine bosanskih Srba od 12. maja 1992., a potpisao ju je Momčilo Krajišnik u
5 svojstvu predsjednika Narodne skupštine. U ovom konkretnom dokaznom predmetu,
6 gospodine Kljuiću, u prvom paragrafu piše: "Strateški ciljevi ili prioriteti
7 srpskoga naroda u Bosni i Hercegovini su dva cilja: prvo, uspostaviti državne
8 granice kojima se srpski narod odvađa od drugih dviju nacionalnih zajednica" - i
9 zatim se navodi još pet ciljeva.

10 U Skupštini, kada je donešena ova odluka, gospodin Krajišnik je rekao
11 sljedeće, i to ću Vam i citirati. To se nalazi u dokaznom predmetu 65,
12 registrator 12, razdjelnik 127 do 129. Gospodin Krajišnik je rekao okupljenim
13 članovima Skupštine bosanskih Srba sljedeće: "Što se tiče strateških ciljeva,
14 htio bih objasniti zato što sam ja sudjelovao u usvajanju tih ciljeva. Moramo
15 odabrati u vezi s jednom stvari. Prvi cilj je najvažniji, a u vezi sa svim
16 ostalim ciljevima, svi drugi ciljevi su zapravo podtočke prvoga."

17 Sada bih Vas zamolio, gospodine Kljuiću, da se usredotočite na ove
18 strateške ciljeve koji su pred Vama, konkretno na cilj broj 1. Htio bih da nam
19 prepričate događaje koji su se odigrali u Bosni prije 12. maja, u vezi sa
20 politikom SDS-a, a konkretno u vezi sa strateškim ciljem navedenim ovdje pod
21 brojem 1.

22 O: Veoma je jasno da je ova odluka fragment globalne politike Beograda

23
24
25
26
27
28
29
30

1 jer je rukovodstvo bosansko-hercegovačkog SDS-a bilo zaduženo za realizaciju
2 jednog fragmenta tog projekta koji se odnosio na Bosnu i Hercegovinu. Da je to
3 tačno može se najbolje vidjeti iz četvrte točke ovo o... ove odluke, gdje se
4 izričito uspostavljaju granice na Uni i Neretvi. To su te maksimalne pretenzije
5 Miloševića na stvaranje Velike Srbije. Ova odluka ozvaničena 12. maja,
6 vjerojatno iz čisto praktičnih razloga, da se u oružanim borbama ljudima pokaže
7 da ono što čine jeste dozvoljeno i odobreno ovim dokumentom, čime bi se trebale
8 razbiti bilo kakve sumnje kod onih ljudi koji su nosili pušku. Naime, sama ideja
9 razdvajanja je neprirodna. U Bosni i Hercegovini se zajednice ne mogu nikako
10 razdvojiti bez sile i to brutalne sile jer je izmiješanost stanovništva bila
11 tako velika da su čak u pojedinim obiteljima, i to vrlo često, bili ljudi
12 različitih nacija.

13 S druge strane, ideja o nasilnom razdvajanju zajednice podrazumijeva i
14 rušenje države Bosne i Hercegovine. U to doba, kad je ovo objavljeno, država
15 Bosna i Hercegovina je međunarodno priznata. Deset dana poslije ove odluke, mi
16 ćemo postati članice Ujedinjenih naroda, i to zajedno sa Hrvatskom i Slovenijom.

17 I najzad, ove odluke jasno govore da ono što su oni željeli znali su da
18 moraju raditi silom. Ilustracija za to je druga točka koja kaže da se mora
19 osigurati koridor zapadna Bosna-Semberija. Pošto taj koridor prolazi kroz
20 naselja u kojima su većina Hrvati i ima dosta Muslimana, taj koridor se nije

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 mogao osigurati mirnim putem.

2 Dakle, ovo je možda za javnost bilo iznenađenje, ali za one koji su
3 pratili razvoj događaja u bivšoj Jugoslaviji, a posebno Bosni i Hercegovini,
4 ovaj dokument, ne u ovom obliku i ovako preciznim formulacijama, bio je poznat
5 kao dio općeg plana Slobodana Miloševića za stvaranje Velike Srbije.

6 P: Gospodine Kljuiću, jesu li ovi ciljevi koje vidite pred sobom, a koji
7 su bili proglašeni 12. maja, jesu li oni zapravo u suštini bili iskaz politike
8 vodstva bosanskih Srba, odnosno bosanskih Srba? I da li je to ono što su
9 bosanski Srbi, uključujući i gospodina Krajišnika, Vama ranije kazali i ono što
10 su slijedili?

11 O: Ovo je uistinu politički program SDS-a, samo on je ovdje
12 sistematiziran i precizno poredan po važnosti točaka. Nikada ranije on nije bio
13 prezentiran na ovaj način, ali svakodnevno političko ponašanje, inzistiranje na
14 nekim stvarima, sve je to bilo dugo vremena u okviru programa koji sada vidimo
15 ovdje.

16 Dakle, u cijelom političkom ponašanju poslije izbora, možda nekoliko
17 mjeseci poslije izbora, do same agresije, političko ponašanje i ponašanje na
18 terenu, dakle nasilje, bilo je sukladno sadržaju ovih odluka.

19 P: A nakon proglašenja ovih strateških ciljeva, kako su se odigravali
20 događaji na terenu, u smislu razdvajanja i podjele nesrpskih nacionalnih
21 zajednica?

22 O: Nakon 2. maja koji se smatra početkom agresije, vojne akcije
23 bosanskih Srba koje su sinhronizirale djelovanje jugoslavenske armije,
24 paravojnih formacija, kao i lokalnog naoružanog stanovništva, bile su užasne.

25

26

27

28

29

30

1 Naime, u to doba, prvo su ljudi bili zbunjeni, nisu očekivali da će ga susjed
2 otjerati iz njegove kuće. Tada su počinjeni najveći zločini jer su u jednom
3 vojnom naletu za koji su bili dobro pripremljeni, bosanski Srbi osvojili veliki
4 dio teritorije.

5 Postoje dokazi da su već u šestom mjesecu 1992. godine držali praktično
6 70% teritorije Bosne i Hercegovine. Da bi ostvarili taj cilj, počinjeni su mnogi
7 zločini, a sretni su bili oni nesrbi kojima je omogućena deportacija izvan
8 srpske teritorije. Ovdje treba spomenuti da su mnogi morali platiti tu svo...
9 slobodu, a svi su se morali odreć' materijalnih dobara.

10 Takav *blitzkrieg* protiv nenaoružanog i nespremno stanovništva, od kojih
11 mnogi nisu ni vjerovali da će se tako sve to završiti, ohrabrio je Karadžića i
12 rukovodstvo SDS-a da i dalje postavljaju ultimatum. Ta politika, uz patronat
13 Slobodana Miloševića, bit će dominantna prvo u ljeto 1992. godine na Londonskoj
14 konferenciji, a zatim cijelo vrijeme pregovora u kojima su bili medijatori prvo
15 Vance i Owen, a potom Owen i Stoltenberg i ti pregovori su vođeni u Ženevi drugo
16 vremena.

17 Ono što je zgrozilo svijet u to doba, pa i nas same jer nismo mogli to
18 očekivati, jeste obim, intenzitet i način izvršena zločina. Stotine hiljada
19 ljudi su morali bježat'; mnoge su ubijali na vlastitom pragu. A zbog vojne
20 superiornosti koju su imali, oni su velike gradove, specijalno Sarajevo u kojem
21 sam ja proveo 4 godine, ratne, izložili svakodnevnom granatiranju i djelovanju
22 snajpera.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart.

24 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, pitanje je bilo vrlo
25
26
27
28
29
30

1 općenito. Upravo je nastalo sa ekrana. "Kako su se razvijali događaji na terenu
2 u vezi sa podjelom?" Ono je toliko općenito da zapravo toliko traži od svjedoka
3 da ispriča što se događalo u bivšoj Jugoslaviji i Bosni i Hercegovini u to
4 vrijeme. Malo pretjerujem, nije baš to to, ali je zapravo to pitanje tog reda
5 veličine. To zapravo postavlja čitav niz pitanja. Naime, koliko daleko bi trebao
6 svjedok ići u davanju ovakvog iskaza?

7 I po analogiji s onim što smo razmatrali jučer kada se pojavilo pitanje
8 postavljanja dobre činjenične osnove, a Vijeće je bilo reklo da dopušta
9 gospodinu Harmonu prilično veliku fleksibilnost u vezi s tim hoće li prvo
10 postaviti opća pitanja pa ona ispitivati činjeničnu osnovu ili obrnuto. No, bez
11 obzira na to, to se mora učiniti. Kod ovoga svjedoka, časni Sude, ulazimo u
12 područje gdje je iznimno važno prvo da se iskaz svjedoka ograniči prvo na ono
13 što on zna; drugo, da se ograniči tako da se isključi materijal gdje postoje
14 drugi svjedoci koji su već svjedočili ili koji će svjedočiti puno adekvatnije o
15 takvim pitanjima. Dakle, u najmanju ruku, ova opća pitanja koja vode do
16 općenitih odgovora trebaju biti poduprta, mi tvrdimo, konkretnim pitanjima koja
17 bi omogućila svima, a pogotovo Raspravnome vijeću, precizno shvatiti kamo,
18 odnosno otkuda dobiva ovaj svjedok informacije i točne granice njegova znanja
19 izvora.

20 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, ja bih vrlo rado odgovorio.
21 Opis kvalifikacija gospodina Kljuića je takav. On je naime bio posvjedočio da je

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 od aprila 1992. do oktobra 1993. bio predsjednik Državne komisije za
2 prikupljanje podataka o ratnim zločinima i u toj komisiji kao član tijela ostao
3 sve do kraja 1993. Mislim da je gospodin Kljuić dobro informiran o zločinima
4 koji su se dogodili.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Kljuiću, recite molim Vas
6 jasno, dok ste nam davali ovaj dosta široki odgovor i sve ove široke odgovore,
7 jeste li Vi do tih saznanja došli u svojstvu člana te komisije, odnosno tog
8 odbora, ili su pak Vaši izvori bili drugačiji? Ono što ste Vi nama do sada
9 rekli, dakle, možete li nam reći za to kakvi su Vaši izvori?

10 SVEDOK: Moji su izvori prije svega vlastita empirija. Druga stvar,
11 političke informacije koje sam imao kao član državnog rukovodstva. I treće,
12 informacije koje je imala komisija za prikupljanje dokaza o ratnim zločinima,
13 kojoj sam ja u početku bio na čelu, a kasnije samo član, koja je radila po
14 Wiesenthalovom receptu jer je ona osnovana odmah na početku, 24. aprila, i čije
15 informacije su davali preživjeli, žrtve zločina. To je u to doba bila vrlo
16 značajna komisija u kojoj sam ja bio samo predsjednik, ali stvarni kreatori i
17 sakupljači bili su najpoznatiji advokati Bosne i Hercegovine, mladi pravnici.
18 Komisija je imala multinacionalni sastav, što je vrlo bitno, što će jasnije
19 biti, ovaj, narušeno. A s druge strane, cijeli dan smo imali priliku da gledamo
20 razne TV programe, slušamo radio stanice i moram Vam reći, najviše informacija
21 moglo se dobiti sa televizije i radija bosanskih Srba koji nikada nisu krili ono
22 što se događalo na terenu. A mislim da svako ko je htio da se informira diljem
23 svijeta, imao je 1992. dovoljno informacija o onom što se zbivalo u Bosni i

24

25

26

27

28

29

30

1 Hercegovini.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, na osnovu raznih
3 izvora kojima se svjedok služi, a i na mogućoj razlici u kvaliteti tih izvora
4 zato što su medijski izvori sasvim različiti od onoga što saznate kao član
5 odbora koji dobiva izvješća o onome što se događa na terenu, molim Vas pokušajte
6 dobiti, dakle, detaljne informacije o tome, svaki put, kakvi su izvori kojima se
7 svjedok služi.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, mi bismo također rekli da,
9 iako je sasvim tačno da je položaj gospodina Kljuića, predsjednika ove komisije,
10 spomenut kao dio njegove službene biografije, to je nešto sasvim drugačije od
11 ove situacije kada on dolazi ovamo i kada, po svemu sudeći, nastoji dati
12 prilični široki iskaz, zato što je to jedna od kategorija, jedan od izvora koji
13 je izveden i koji se zasniva iz te njegove funkcije. I to je stvarno korak izvan
14 onoga što se može stvarno prikupiti iz njegova vlastitog iskustva. Radi se o
15 prilično velikom i priličnom značajnom području i mi tvrdimo da nije adekvatno
16 da njegovo svjedočenje sada uđe u tu sferu.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja sam gospodinu Harmonu dao jasne
18 smjernice. Nastavite, molim.

19 G. HARMON: [simultani prevod]

20 P: Gospodine Kljuiću, bili se moglo reći da su događaji u Bijeljini
21 zapravo bili jedna vrsta uvoda za ono što se trebalo tek dogoditi za vrijeme
22 rata?

23 O: Tačno. To je bila jedna poruka da svi oni koji ne budu slušali ili ne
24 budu prihvatili političke direktive i ultimatumе SDS-a, proći će kao oni

25

26

27

28

29

30

1 Muslimani u Bijeljini.

2 P: Sada bih Vam htio prikazati još jedan insert.

3 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, to je snimka 34. sjednice
4 Skupštine bosanskih Srba. Datum je 27. augusta 1993. Mi imamo i transkript koji
5 je dostavljen prevoditeljima u kabinama i čim se transkript razdijeli, mi ćemo
6 prikazati ovaj insert.

7 P: Nakon što vidimo tu snimku, gospodine Kljuiću, ja ću Vam postaviti
8 nekoliko pitanja, konkretnih pitanja, o jednome njegovom dijelu.

9 Mislim da sada možemo pogledati ovu videosnimku.

10 [Gleda se video-snimak]

11 G. HARMON: [simultani prevod] Vidimo da se miču usne čovjeka na
12 videosnimci. To je loš znak, zato što nema tona.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, ni ja ne čujem, ali
14 budući da imate svojega tehničkog čudotvorca uza se -

15 G. HARMON: [simultani prevod] Dobro. Počet ćemo ponovno.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, kao što znate, ja
17 nisam čudotvorac, ali ako ste kopirali ove video inserte na CD-ROM, umjesto što
18 pretražujete sve po sistemu, bilo bi možda bolje da ga prikažete sa CD-ROM-a.
19 Mislim da je to praktično rješenje.

20 G. STEWART: [simultani prevod] Dok se sve ovo rešava, želeo bih sada da
21 se nadovežem na ono što sam maločas rekao i da skrenem pažnju Pretresnog veća na
22 rezime po pravilu 65ter za svedočenje ovog svedoka. Jer možda biste želeli to da

23

24

25

26

27

28

29

30

1 pogledate jer ti sažetci po pravilu 65ter imaju svrhu postojanja, a svedočenje
2 koje smo čuli tokom proteklih desetak minuta, po našem mišljenju daleko
3 prevazilazi opseg sažetka po pravilu 65ter. A svrha toga je da se, uopšteno
4 govoreći, da indikacija o čemu će svedok govoriti, o kojim temama. Niko ne ulaže
5 prigovor da treba da budemo razumno fleksibilni i da s vremena na vreme je
6 naravno prirodno da se između dostavljenog sažetka po pravilu 65ter i samog
7 trenutka kad se svedoči, da strana kaže: "Pa biće nekih drugih tema o kojima će
8 biti reči."

9 No sada vidimo da idemo daleko izvan opsega tog rezimea. Ovde imamo dve
10 verzije sažetka. Možda postoje samo neke male razlike, ali imamo ovde novu iz
11 2001. i drugu iz 2002. godine. Možda bi Pretresno veće moglo da pogleda ove
12 sažetke.

13 [Sudije većaju]

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim da nam se to dostavi tokom sledeće
15 pauze.

16 G. STEWART: [simultani prevod] Dakle, tokom pauze?

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

18 G. STEWART: [simultani prevod] To ćemo onda ostaviti /kako je
19 prevedeno/.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. HARMON: [simultani prevod] Izvinjavam se, časni Sude, zbog ovoga. Da
2 li bismo mogli da napravimo pauzu od nekoliko minuta? I pokušaćemo da ovo što je
3 pre moguće rešimo.

4 SUDIJA ORIE: /nedostaje simultani prevod/

5 G. HARMON: [simultani prevod] Izvinjavam se. Rečeno mi je da je stiglo.
6 Da vidimo da li sada imamo zvuk.

7 Da napravimo pauzu, časni Sude? Mislim da bi bilo bolje da napravimo
8 pauzu. Hvala.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ono što bismo mogli da uradimo je da
10 napravimo sada ranije pauzu i da nastavimo s radom u 10.30h. I da nastavimo...
11 No, razmisliću o tome. No napravimo sad u svakom slučaju pauzu od 25 minuta.

12 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim ustanite.

13 ... Početak pauze u 10.07h

14 ... Sednica nastavljena u 10.37h

15 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim. Izvolite sestiti.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Rečeno mi je da tehnički problemi nisu
17 rešeni, te da ćete nastaviti s ispitivanjem na drugi način. To je prva stvar.

18 A pod dva, Pretresno veće je tokom pauze razmislilo o rezimeu po pravilu
19 65ter. To je jedan opširan rezime koji obuhvata mnoge teme, a imajući na umu
20 vreme, trenutak kada je taj sažetak dostavljen i imajući takođe na umu kasnije
21 izjave koje su dostavljene Odbrani, Pretresno veće smatra da niste postupili na
22 neodgovarajući način. Izvolite, nastavite.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Ja bih želeo nešto da kažem jer sam
2 dostavio taj sažetak 65ter kako biste ga Vi pročitali.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali ste i prokomentarisali.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Unapred, da. Ali sam se zaustavio jer sam
5 smatrao da nema potrebe da ulazim u pojedinosti pre nego što ga Vi pročitate.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Koliko se ja sećam, no dajte da
7 proverimo, Vi ste nam rekli da na temelju tog rezimea po pravilu 65ter, nije
8 bilo odgovarajuće doticati se tema -

9 G. STEWART: [simultani prevod] Da, ali to je bila suština mog prigovora.
10 Ali ja nisam želeo da se dotičem nekih konkretnih stvari pre nego što ga Vi
11 pročitate. Ja sam smatrao da bi bilo najbolje da imam mogućnost da se pozovem na
12 delove sažetka.

13 [Sudije većaju]

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pretresno veće je svoju odluku donelo
15 pozivajući se na Vaše osnovne primedbe. Pretresno veće je pročitalo rezime po
16 pravilu 65ter. Ako želite nešto da dodate, u redu, ali uradite to napismeno.

17 G. STEWART: [simultani prevod] Ali kako to da uradim napismeno, budući
18 da ovde imamo sada svedoka? Čak i ako bi napustio Sud, a ne možete očekivati od
19 mene da tako nešto uradim, kako da tako postupim? Jer imamo sada svedoka koji

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 svedoči o tim stvarima.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Samo da proverim šta ste rekli.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Ali kao što sam Vam rekao, ja u tom
4 trenutku nisam izneo svu argumentaciju jer, iz pravičnosti prema Pretresnom veću
5 i svima, ja sam smatrao da Veće treba najpre da pogleda taj sažetak po pravilu
6 65ter pre nego što iznesem konkretne argumente s tim u vezi. Vi ste došli u
7 jednu opasnu situaciju da zapravo zabranite Odbrani da iznosi argumente po
8 jednoj veoma važnoj stvari.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Slažemo se da se nam u suštini skrenuli
10 pažnju na rezime po pravilu 65ter, premda ste jasno stavili do znanja šta je
11 svrha takvog rezimea, a išli ste i izvan tog okvira. Imate dva minuta da izneste
12 svoje argumente usmeno, ako sada želite. Izvolite.

13 G. STEWART: [simultani prevod] Budući da imam samo dva minuta, želeo sam
14 da govorim o radu ove komisije koja se pominje u tom rezimeu. Svedok, odnosno
15 rezime po pravilu 65ter, ne ukazuje na to da će svedok govoriti o pojedinostima
16 rada te komisije koja se bavi ratnim zločinima, niti o informacijama koje je
17 dobio u tom smislu. Nigde se u toj izjavi o tome ne govori. Mi smatramo da nama
18 uopšte nije bilo rečeno ništa u tom smislu, dakle šta se desilo tokom rata, za

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 razliku od onoga pre rata, niti o područjima o kojima je svedok govorio, a koja
2 se tiču tih istraga o zločinima koje je vodila komisija. O tome nikakvih
3 indikacija nije bilo u rezimeu.

4 I to je suštini ono što mi iznosimo sada, časni Sude.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon.

6 G. HARMON: [simultani prevod] Svedok je uopšteno govorio o tome šta se
7 desilo u Bosni i Hercegovini. Mi na ovom suđenju, posredstvom više svedoka o
8 bazi zločina, smo iznosili dokaze o konkretnoj toj činjenici. Gospodin Kljuić
9 nam je dao opšte sažete komentare o tome šta se desilo. On nije nikakve dodatne
10 detalje rekao u odnosu na ono što je 30 ili 40 svedoka već iznelo u vezi sa ovim
11 bolnim događajem.

12 G. STEWART: [simultani prevod] Ukoliko se on tu zaustavi tokom svog
13 svedočenja, onda nema potrebe da se više bavimo ovim pitanjem.

14 G. HARMON: [simultani prevod] Svedok neće više o tome govoriti.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Onda je ovo rešeno.

16 Molim poslužitelja da uvede svedoka u sudnicu.

17 Izvolite nastavite, gospodine Harmon.

18 G. HARMON: [simultani prevod]

19 P: Gospodine Kljuiću, izvinjavam se zbog tehničkih poteškoća do kojih je
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 došlo. Vi ćete sada pogledati jedan video snimak. To je snimak sa 34-te... Ja
2 sam nameravao da Vam pustim /nerazgovijetno/ video snimak 34. sednice Skupštine
3 bosanskih Srba, ali umesto toga ja imam sada transkript toga i ja ću Vam sad to
4 pročitati i onda ću Vam postaviti nekoliko pitanja.

5 "MOMČILO KRAJIŠNIK: Gospodin Rajko Kasagiću. Gospodin Dragan Mičić će
6 govoriti nakon toga.

7 RAJKO KASAGIĆ: Dame i gospodo, u ovom teškom trenutku teško je biti
8 mudar. Teško je reći šta će se ostvariti. No bez obzira na to, ova Skupština je
9 stalno usvajala veoma ozbiljno izvesne odluke, posebno ove odluke i stoga, po
10 meni, neodgovorno je reći..." - zatim imamo ovde jednu pauzu - "...ja sam
11 pravnik i izvesan procenat odluka, provodi se posredstvom sudova, a jedan deo
12 ne. Da li će odluke biti sprovedene zavisi od jačine države. Kada država... i
13 kada se poštuje pravo, što je pravo jače, što je država jača, onda se te odluke
14 sprovode. Ovo je igra koju međunarodna zajednica i svet vodi protiv srpskog
15 naroda. U podeli sveta, kako oni kažu, u tom novom međunarodnom poretku, postoje
16 karte na kojima nema Srba. Vidimo ponovo još jednu zamku za Srbe koja je bila
17 smišljena u vreme Broza, kao što je što je gospodin Karadžić rekao 'u Brozovom
18 periodu komešanja'. Oni su priznali muslimansku naciju, a mi smo mislili - tako
19 su nam rekli - da je to demokratija. Ali to priznanje nije bilo slobodno..." -
20 zatim tu stoji znak pitanja - "možda je bilo uzaludno. Čak čujemo da je
21 muslimanski svet primio puno novca. A zašto? Zato što je to njihova država. Zato

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1   što svaki narod ima pravo na njihovu državu. Oni nisu zainteresovani u
2 samo jednu malu enklavu koja je na našoj teritoriji bivše Bosne i Hercegovine.
3 Pogledajte ove džepove oko reke Drine i taj deo Posavine. To su džepovi gde oni
4 koji podržavaju izmeštanje Srba i uspostavljanje islamskog sveta u tim delovima,
5 dakle njihovu državu, su uvek spremni da se okrenu protiv nas, protiv srpskog
6 naroda. A zašto? Njihova nafta je jeftina. Košta 55 centi *barrel*, za razliku od
7 18 dolara koliko košta na drugim područjima. Njih ne interesuje srpski narod
8 niti prijateljstvo, vekovima staro prijateljstvo na koje se neki pozivaju, pa
9 čak ni trgovinski odnosi. Njih interesuje današnja situacija i današnja nafta.
10 Ja bih stoga prišao toj temi veoma ozbiljno, da se rastanemo zauvek jer sam
11 siguran da neće biti mira na ovim područjima. Ovu procenu dele i neki moji
12 prijatelji koji su u vojsci. Oni znaju mnogo više o tome. Pogledajte ko plaća za
13 ovo..." - zatim ima jedan deo koji se nije čuo i zatim se rečenica nastavlja -
14 "Srbe u Sarajevu i Srbe u Krajini. Ja bih prihvatio bosansku Krajinu, ali bi to
15 za mene bila Banjalučka Krajina, da napravimo razliku od Republike Srpske
16 Krajine. Mi smo isključeni. To je ono protiv čega smo se borili. Mi smo se se
17 borili za državu Krajinu, za jedinstvo, za ujedinjenu državu svih Srba na
18 područjima bivše Bosne i Hercegovine, a sada dobivamo ono protiv čega smo se
19 borili. Odsečeno smo u Brčkom i mislim da ne možemo da prihvatimo karte bez
20 Brčkog. Ako ništa, granice..."

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon. Gospodine Harmon,
2 primijetio sam da francuski prevod kasni otprilike osam redova.

3 G. HARMON: [simultani prevod] Usporiću.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Znate, u svakom slučaju, moraćemo da
5 sačekamo kraj prevoda.

6 G. HARMON: [simultani prevod] "Ako ništa, granice moraju da budu tamo
7 gde su sada, u Vrbi. Ne mogu nimalo biti pomerene ka Brčkom jer postoji čitav
8 niz infrastruktura koji tuda prolazi. Ako znamo da moramo biti spremni za rat
9 protiv neprijatelja koji se zalaže za širenje, kako da se naoružamo? Lako je
10 dovesti preko Romanije /prevod engleskog transkripta: "Rumunije"/, pa čak i
11 Mađarske. Mi nismo ratovali protiv njih, ali ratujemo sa tim ljudima ovde. Kako
12 da se naoružamo preko Brčkog? A naročito ova demilitarizacija, kako oni to zovu.
13 Mislim da je ona precizno bila pripremljena. Amerika ju je pripremila još u
14 Brozovo vreme, zajedno sa arapskih svetom, kako bi oni dobili državu. Niko se
15 neće odreći rata ukoliko ovaj deo Brčkog treba da bude dat. A po sporazumu, kako
16 oni to kažu u dodatku A, drugi deo, ukoliko jedna republika treba da napusti
17 Bosnu i Hercegovinu, onda federacija" - zatim ima pauza - "ostaje u Bosni i
18 Hercegovini. Ja zaključujem da je to Sarajevo, iako mi nije jasno na što se
19 misli u dodatku A, drugi deo. Ako moramo to da ustupimo, naš drugi san, sledeća
20 faza je odvajanje i povezivanje sa srpskim državama. Dajmo im Sarajevo i neka
21 oni plate za to koliko moraju. Ja nisam patriota, lokalni patriota, ali ja

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 mislim o tome kako da se ostvari jedinstvo, da ne govorimo o blagostanju u
2 budućnosti, iako se i tu postavlja pitanje. To je ono što sam hteo da kažem.
3 Hvala.

4 MOMČILO KRAJIŠNIK: Ja moram da intervenišem. Ovo je još jedna diskusija
5 kojoj nije mesto ni vreme sada. I mislim da gospodin Kasagić, pored gospodina
6 Mičića, govori o nečemu što zaista nije umesno. Najpre, u Sarajevu ima 150.000
7 Srba. Pod dva, postoje resursi koje moramo da zadržimo. Pod tri, ljudi su to
8 sačuvali i iako su to prihvatili kao privremeno rešenje, ja mislim da nije
9 odgovarajuće da mi sada iznosimo predloge. Prema je Rajko moj dobar prijatelj,
10 tražim od njega da ne iznosi takve predloge, tim pre što smo se dogovorili da
11 zadržimo taj deo srpskog Sarajeva gdje je veliki broj ljudi ubijen, ali se o
12 tome nije puno govorilo, a sada su ovi poslanici utihnuli po tom pitanju jer
13 smatraju da će neko drugi umesto njih rešiti to pitanje. Ako želite da to tako
14 kažem, gospodo, Muslimani, Hrvati su tražili... a i Muslimani su tražili opštinu
15 Banja Luka, a mi to nismo prihvatili jer ta naša teritorija mora biti čista. I
16 želim da tražim od vas da ne trgujete teritorijama kada niste upoznati o čemu se
17 tu radi. Ja moram da reagujem, premda nije odgovarajuće da ja reagujem oдавde, u
18 svojstvu predsednika Skupštine. Mislio sam da je ono što je gospodin Mičić rekao
19 bila šala, ali sada se vodi sve ozbiljnija diskusija o tome da 150.000 Srba budu
20 dati iz makar 15-ak gradova, što znači 15.000 građana po gradu /kako je
21 prevedeno/. A molim da budete ozbiljni da iznosite ozbiljne predloge. Ja ne
22 prihvatom da se tako govori /kako je prevedeno/. Izvolite.

23
24
25
26
27
28
29
30

1 MUŠKI GLAS: Ja samo želim da postavim pitanje. Šta je taj dodatak 2,
2 drugi dao?

3 MOMČILO KRAJIŠNIK: Ne znam. Možete to pročitati u kopiji toga.

4 MUŠKI GLAS: Mislim da je to Sarajevo. Mi to nudimo za džabe.

5 MOMČILO KRAJIŠNIK: Mi to ne nudimo za džabe. Umesto toga, postojaće
6 privremeno rešenje za dve godine i svako ostaje na svojim područjima.

7 MUŠKI GLAS: Onda se to nikad neće rešiti.

8 MOMČILO KRAJIŠNIK: Molim Vas, nemojte."

9 Zatim se čuje muški glas koji... ne razume se šta kaže i zatim Momčilo
10 Krajišnik kaže:

11 "Molim Vas, ako Vas interesuje, ako Vas interesuje Sarajevo, ovde imamo
12 poslanike. Za period od dve godine, Sarajevo ima privremeno rešenje i svi ostaju
13 na svojim etničkim područjima. Zaista nije odgovarajuće da se vodi rasprava o
14 tome da li će se Srbi toga držati ili ne. Ako ustupimo to područje... Pogledajte
15 koliko je to područje veliko ovde. I ako počnemo sada da vodimo debatu, nećemo
16 ništa ostvariti. Izvolite."

17 Obraća se Mičiću koji čeka da uzme reč.

18 "DRAGAM MIČIĆ: Gospodine predsedavajući, kolege poslanici..."

19 I time se završava čitanje ovog transkripta sa 34. sednice Skupštine
20 bosanskih Srba od 22. avgusta 1993. godine.

21 P: Gospodine Kljuiću, želeo bih da skrenem Vašu pažnju na onaj deo gde
22 je govorio gospodin Krajišnik, a onda bih želeo da čujem kakva je Vaša reakcija
23 na njih i na koji način se ti izneti komentari odnose na strateške ciljeve.

24

25

26

27

28

29

30

1 Dakle, to je ono što kaže gospodin Krajišnik.

2 "MOMČILO KRAJIŠNIK: Ako želite da tako kažem, gospodo, Muslimani su
3 tražili... i Hrvati su tražili, Muslimani su tražili opštinu Banja Luka, a mi to
4 nismo prihvatili jer ta naša teritorija mora biti čista."

5 Molim Vas da prokomentarišete ovu izjavu gospodina Krajišnika iz 1993.
6 godine, a koja tiče strateških ciljeva.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vidim da su sada francuski prevoditelji
8 spremni.

9 G. HARMON: [simultani prevod] Hvala Vam na intervenciji, časni Sude.

10 P: Gospodine Kljuiću, jeste li razumjeli moje pitanje? Ako jeste, molim
11 Vas odgovorite na njega.

12 O: Jesam. Ova skupština srpska je održana u ljeto 1993. dok su se
13 paralelno s tim održavali pregovori, mirovni pregovori u Ženevi. Mirovni
14 pregovori u Ženevi imali su više faza, više prijedloga, više karata koje su
15 govore o podjeli Bosne, a na skupštini imaju dvije stvari koje jasno govore da
16 su srpski poslanici imali dilema, a oni su bili motivirani pripadnošću pojedinih
17 poslanika sa terena. Dakle, oni koji su bili u Sarajevu i okolici Sarajeva nisu
18 dali da se Sarajevo u tim pregovorima zamijeni na neku drugu teritoriju, a oni
19 koji su bili izvan Sarajeva, oni nima... nisu imali taj osjećaj za Sarajevo pa
20 su pristali da se Sarajevo žrtvuje da bi se dobile neke druge teritorije. Ali za
21 mene je ovdje jako važan princip koji je primijenio gospodin Krajišnik. Želim da
22 podsjetim da je u samom gradu Banjaluci bilo 60.000 Hrvata i Muslimana. Dakle,

23

24

25

26

27

28

29

30

1 oni ne mogu dobiti općinu, ne zato što im ona ne pripada i po brojnosti i po
2 zastupljenosti, nego ne mogu dobiti općinu zato što Srbi žele čiste teritorije.

3 I ta ideja o čistim teritorijama bila je jedan od uzroka etničkog
4 čišćenja koje je provođeno na svim prostorima na kojima su Srbi osvojili vlast.

5 P: A na koji način povezujete, gospodine Kljuiću, te etnički čiste
6 teritorije sa strateškim ciljem broj 1 koji je proglašen 12. maja?

7 O: Oblasti koje su oni planirali priključiti prvo srpskoj republici u
8 Bosni i Hercegovini, a iz diskusije ste čuli da već postoji srpska Krajina na
9 teritoriji Republike Hrvatske. U završnoj fazi realizacije projekta "Velika
10 Srbija", sve te teritorije su se trebale ujediniti u jednu srpsku državu i to je
11 bio cilj Miloševićeve poruke prije rata, da svi Srbi moraju živjeti u jednoj
12 državi. Za one ljude koji se bave politikom i historijom, poznato je da je prije
13 65 godina također jedan čovjek u Europi rekao da svi Nijemci moraju živjeti u
14 istoj državi. Stoga u toj državi ne može biti mjesta za druge narode i u
15 Banjaluci ne može biti mjesta za 60.000 Hrvata i Muslimana.

16 P: Gospodine Kljuiću, možete li Vi Sudskom vijeću kazati na kojim
17 funkcijama je bio gospodin Krajišnik, odnosno koje je stavove zauzimao gospodin
18 Krajišnik nakon Daytonskog sporazuma u vezi sa razdvajanjem etničkih grupa?

19 O: Vidite, nakon eliminacije Karadžića koji nije bio ni u Daytonu,
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1   gospodin Krajišnik je bio prvi među bosanskim Srbima i kao takav ušao je u
2   Predsjedništvo Bosne i Hercegovine koje je imalo tri člana 1996. godine. To je
3   bila ta smjena kad sam ja izašao iz Predsjedništva, a došli su novi izabrani
4   predsjednici. Promjena je bila u tome što je umjesto raniji sedam članova sada
5   bilo samo tri člana. Svi oni su morali da poštuju odluke Daytona, a kapitalni
6   aneks Daytonskog mirovnog sporazuma je broj 7 koji govori o povratku izbjeglica
7   na svoja ognjišta. Međutim, Daytonskim sporazumom, srpske snage u Bosni su
8   morale napustiti određene teritorije koje su osvojile i koje su sporazumom sada
9   trebale da pripadnu Federaciji.

10   Među tim teritorij... teritorijama, bili su i prostori u kojima je bilo
11   najdrastičnije etničko čišćenje, a to je okolica... dijelovi i okolica grada
12   Sarajeva, kao što su: Grbavica, dio Hrasnice, Vogošća, Ilijaš, Ilidža. Po
13   Daytonskom sporazumu, ti prostori su uključeni u Federaciju i naše
14   Predsjedništvo je uputilo apel Srbima koji se nisu ogriješili i koji nisu vršili
15   zločine da slobodno ostanu na teritoriji jer je bila amnestija opća, a zatim smo
16   im garantirali sva ljudska prava kao i ostalim građanima na teritoriji
17   Federacije.

18   Međutim, jedan dio srpskog rukovodstva nije htio da ti ljudi ostanu na
19   prostoru Federacije, a mnogi Srbi su tu bili domaći, naročito na Ilidži,
20   Ilijašu, Vogošći. Prelazak pod vlast Federacije je bio postupan; svaki mjesec-
21   dva, jedna općina. Međutim, rukovodstvo sa Pala je inzistiralo da Srbi koji su
22   pripali teritoriji Federacije napuste svoja ognjišta i da pređu u Republiku
23   Srpsku. To je bio jedan bolan i vrlo dramatičan proces u kojem su ljudi palili

24
25
26
27
28
29
30

1 svoje vlastite kuće i odlazili u nepoznato.

2 O tome postoji niz dokumenata, televizijskih snimaka, razgovora sa tim
3 Srbima koji su uvijek na kraju govorili: "Tako je naređeno."

4 P: A kakav je bio stav gospodina Krajišnika u vezi s pitanjem da li bi
5 Srbi trebali ostati na teritorijima koji nisu bili srpski?

6 O: Pa u najmanju ruku, iako je bio član Predsjedništva, on ih nije
7 zaustavio da ostanu na teritoriji Federacije. Nije učinio nijedan javni gest
8 koji bi im sugerirao da ne idu od svojih domova. Da li je on lično naredio da se
9 napuste teritorije Federacije - ja ne mogu reći. Ali je očito da je on u to doba
10 bio najveći srpski autoritet u Bosni i Hercegovini.

11 Ima nekih indicija, ali, časni Sude, ja nemam konkretnih podataka.

12 P: A sada bih s Vama razgovarao, gospodine Kljuiću, o jednoj drugoj
13 temi, a to je sljedeće: molim Vas, obratite svoju pažnju na 1991. i 1992.
14 godinu. Možete li kazati sucima kakvi su Vam izvori informacija bili na
15 raspolaganju koji su izvještavali o događajima, dakle o etničkom čišćenju koje
16 se odvija u Bosni i Hercegovini? Samo nam recite koji su to, identificirajte ih.

17 O: Jedan veliki dio policijskog sustava ostao je lojalan državi Bosni i
18 Hercegovini i on je, obavljajući svoje dužnosti, izvještavao o stanju na terenu.
19 S druge strane, kad je riječ o Hrvatima, mi smo imali detaljne izvještaje naših
20 građana sa terena koji su svakodnevno slali faks-informacije o onom što se
21 zbivalo na određenim područjima i izvještavali o velikim žrtvama koje smo mi
22 imali, prije svega u protjerivanju sa posla, oduzimanja materijalnih dobara, a

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 onda i ubojstvima, silovanjima, i odvođenjima u konc-logore.

2 P: Kakvi su na raspolaganju Vama bili izvori iz međunarodnih medija i
3 drugi nezavisni izvori informacija koji su govorili o etničkom čišćenju koje se
4 događalo u Bosni 1991. i 1992.? Možete li nam, molim Vas, kazati koji su to
5 medijski izvori?

6 O: Moram Vam reći da su to prije svega bili britanski i američki
7 novinari, kao i francuski ministar Kouchner Bernard, koji su imali mogućnost da
8 paralelno sa Sarajevom posjete i teritorije koje su bile pod srpskom vlašću. Od
9 američkih novinara, tu je bio Burns, Christiane Amanpour; zatim su bili novinari
10 SkyNews-a koji su u to doba jedini prolazili cijelom Bosnom i Hercegovinom.

11 P: Je li bilo drugih izvora informacija koji su Vam bili na
12 raspolaganju, uključujući izvješća gospodina Mazowieckog, gospodina Bassiounija?
13 bosanski, srpski medijski izvori možda? Nevladine organizacije, Ujedinjeni
14 narodi, UNPROFOR, Međunarodni crveni križ? Jesu li oni pružali podatke o tome
15 što se događalo na terenu u Bosni 1991. i 1992.?

16 O: Apsolutno. Veliki krug ljudi, bilo da su organizirani kao Liječnici
17 bez granica, Apotekari bez granica, zatim predstavnici i inspektori Ujedinjenih
18 naroda, kakvi su bili Cherif Bassiouni i gospodin Mazowiecki, te već spomenuti
19 Bernard Kouchner, a imali smo i izvješće UNPROFOR-a koji je bio neutralan u
20 Bosni i Hercegovini i koji bi izvještavao ovako: na prostoru tog i tog grada
21 čula se je pucnjava; kasnije su u bolnicu prebačeni ti i ti ljudi. Međutim, onaj

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 ko je znao imena, ko je znao ko su ti ljudi, uvijek su to bili žrtve srpskog
2 nasilja.

3 Što se tiče gospode Bassiounija i Mazowieckog, oni su bili izravno
4 određeni od Vijeća sigurnosti da izvrše inspekciju u Bosni i Hercegovini i
5 njihovi izvještaji su na najočitiji način potvrdili stvarno stanje na teritoriji
6 Bosne i Hercegovine kojom su vladale srpske snage.

7 P: Ja imam tri dokazna predmeta sada. To su izvješća gospodina
8 Mazowieckog Ujedinjenim narodima od 28. augusta 1992. Zatim slijedi izvješće od
9 27. oktobra iste godine, dakle 1992. i treći izvještaj od 17. novembra 1992.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, dok se razdijele ti
11 dokumenti, ja bih da nam nešto pojasnite /kako je prevedeno/. Vi ste nam
12 govorili o američkim novinarima koji su bili u mogućnosti posjetiti razna
13 područja. Jesu li njihove reportaže također bile objavljene? I ako da, jeste li
14 Vi imali pristupa tim njihovim izvještajima.

15 SVEDOK: Da. One su objavljene u američkim novinama, a za svoje
16 izvještavanje iz Bosne, John Burns je te godine dobio Pulitzerovu nagradu. Ja
17 sam imao prilike da vidim prijevod tih tekstova.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Rekli ste da su objavljeni u američkim
19 novinama. A jesu li američki televizijski programi bili prikazivani i u Vašoj
20 regiji?

21 SVEDOK: Prvo, John Burns je bio reporter *New York Times*-a. Drugo, mi smo
22 mogli gledati Sky News i CNN. Christiane Amanpour, reporter CNN-a, u više

23
24
25
26
27
28
29
30

1 navrata je 1992. boravila u Sarajevu; između ostalog, posjetila me u
2 Predsjedništvu i mislim da je njihovo pris -

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Samo sam htio znati, dakle, da li su se
4 ti programi mogli gledati u tom području. Vaš odgovor je "da".

5 SVEDOK: Da.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala.

7 G. HARMON: [simultani prevod] Mogu li dobiti broj dokaznog predmeta za
8 ova tri dokumenta?

9 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Dokument od 28. augusta 1992.,
10 izvještaj P295; izvještaj od 17. novembra /u engleskom transkriptu: "17.
11 novembra 1992."/, dokazni predmet P296 i dokument od 27. oktobra 1992. će biti
12 dokazni predmet P297.

13 G. HARMON: [simultani prevod] Molim dajte svjedoku po jedan primjerak
14 ovog dokumenta. I to bi trebali biti kopije na B/H/S-u.

15 P: Gospodine Kljuiću, recite najprije znate li Vi tko je gospodin
16 Mazowiecki?

17 O: Da.

18 P: On je ranije bio predsjednik Vlade Republike Poljske, je li tako?

19 O: Da.

20 P: Ja ću Vam pročitati iz njegovoga izvještaja dva izvotka, iz njegovih
21 izvještaja, a onda ću tražiti Vaše komentare.

22 G. HARMON: [simultani prevod] Prvi izvještaj koji citiram, časni Sude,
23 je izvještaj od 27. oktobra 1992., to je P297 dokazni predmet. Ja bih vam
24 skrenuo pozornost na paragraf 6 u tom konkretnom izvještaju od 27. oktobra.

25 P: Dakle, citiram iz točke 6: "Specijalni izvjestilac dijeli mišljenje
26 drugih promatrača da je glavni cilj vojnog sukoba u Bosni i Hercegovini

27

28

29

30

1 uspostavljanje etnički homogenih regiona. Ne čini se da je etničko čišćenje
2 posljedica rata, već prije njegov cilj. Ovaj cilj je u velikoj mjeri već
3 ostvaren ubistvima, premlaćivanjima, silovanjima, razaranjem kuća i
4 prijetnjama."

5 Sada bih skrenuo pažnju na jedan drugi dio izvješća gospodina
6 Mazowieckog, a to je izvještaj od 17. novembra 1992., dokazni predmet
7 Tužiteljstva P296. A skrenuo bih pažnju Vama i sucima na točku 12 koja se nalazi
8 pod naslovom "Bosna i Hercegovina, etničko čišćenje: opće napomene". Ja ću Vam
9 pročitati jedan dio dvanaestog paragrafa.

10 I sada ću to učiniti: "Veće prevladavanje etničkog čišćenje u
11 teritorijima pod okupacijom Srba nedvojbeno je povezano sa političkim ciljevima
12 koje su formulirali i koje provode srpski nacionalisti, naime da se osigura
13 srpska kontrola nad svima teritorijima na kojima živi značajan broj Srba, kao i
14 na susjednim teritorijima koja su im pridružene zahvaljujući logističkim i
15 vojnim potrebama. Treba primijetiti da etničko čišćenje se ne prakticira
16 isključivo na područjima gdje su Srbi većina stanovništva. U nekim gradovima
17 koji su najteže pogođeni srpskim etničkim čišćenjem, poput Prijedora, Muslimani
18 i Hrvati su predstavljali većinu."

19 PREVODITELJ: Prevoditelj napominje da nema prijevod, nego prevodi sa
20 originala.

21 G. HARMON: [simultani prevod]

22 P: Slažete li se Vi sa ovim primjedbama gospodina Mazowieckog?

23 O: Da.

24 P: Jeste li Vi pregledali izvješća gospodina Mazowieckog i smatrate li
25 da su ona objektivna?

26 O: Da.

27

28

29

30

1 P: A sada bih zamolio sljedeći dokazni predmet. Zamolit ću da se
2 razdijeli.

3 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, hoćemo li mi dobiti konkretnu
4 činjeničnu osnovu u vezi sa konkretnim znanjem ovoga svjedoka i izvorima koji mu
5 omogućuju davanje tako brzog odgovora u vezi sa prihvaćanjem prilično velikog
6 izvještaja, što je još jednom daleko izvan okvira sažetka po pravilu 65ter, a
7 ako dobro pročitamo, daleko i izvan okvira izjave koja je ponuđena ovome Sudu.
8 Časni Sude, još jedanput moram napomenuti da odlazimo jako daleko.

9 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, osnova zaključaka gospodina
10 Kljuića da je izvršeno etničko čišćenje je već opisana. To je učinio sam
11 gospodin Kljuić koji je bio član državne komisije. Drugo, on je dosta detaljno
12 govorio o političkim ciljevima zato što je on više godina bio sudionik u tim
13 razgovorima s gospodinom Krajišnikom, gospodinom Karadžićem, gospođom Plavšić i
14 gospodinom Koljevićem. On ima bliska znanja o tome kakvi su ti ciljevi i koji su
15 to ciljevi opisani u ovome izvještaju. Dakle, to je osnova prihvaćanja
16 nezavisnih zaključaka gospodina Mazowieckog.

17 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ali mislim da nam je prije 45
18 minuta eksplicite rečeno da ovaj svjedok više o ovome neće govoriti i evo gdje
19 smo sada.

20 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, ovo je ponavljanje svjedočenja
21 koje smo već više od godinu dana slušali u ovome predmetu. Svjedoku treba

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 dopustiti da završi svoje svjedočenje. Činjenica da je u Bosni i Hercegovini
2 izvršeno etničko čišćenje ne iznenađuje. To je nešto što je zapravo svjedočenje
3 i predmet svjedočenja mnogih svjedoka.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Da, časni Sude, ali kakva je onda
5 situacija? Svaki svjedok može doći i svjedočiti; mi smo čuli podatke od drugoga.
6 I već više od godinu dana, zapravo tek nekoliko tjedana duže od godinu dana,
7 dakle, tek tada sam ja došao na ovaj predmet, a i gospođa Loukas je došla na ovo
8 suđenje prije nekih godinu dana. I mislim da zapravo ovo predstavlja
9 nedisciplinirano ponašanje zato što ne može tužitelj tek tako sa svakim
10 svjedokom govoriti o svakoj temi koju pokriva svatko. Mi moramo znati i
11 zahtijevamo da nam se kaže u vezi sa svakim svjedokom, o čemu će on konkretno
12 govoriti. A konkretno danas moramo uzeti u obzir komentar gospodina Harmona jer
13 on nije uopće dao odgovor na moj dobro utemeljeni prigovor da nam je rečeno
14 prije 45 minuta da svjedok više o ovome neće govoriti, a mi sada uvodimo još
15 dokaza putem ovoga svjedoka o istim stvarima.

16 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, kolega je obaviješten da će
17 ovi dokumenti biti dokazni predmeti.

18 G. STEWART: [simultani prevod] To ne odgovora na moje pitanje. To uopće
19 nije odgovor na moj prigovor. Što je s onim što je rečeno prije 45-50 minuta i
20 onim što se događa sada? To je direktna kontradikcija onoga što je rečeno prije
21 45 minuta.

22 [Sudije većaju]

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vijeće je razmotrilo ovo pitanje i nakon

24

25

26

27

28

29

30

1 razmatranja, odobrava gospodinu Harmonu da nastavi, posebno u smislu zadnjega
2 pitanja kada je svjedoka upitano da li se slaže sa zaključcima gospodina
3 Mazowieckog. Naravno, Vijeće ima na umu da je svjedok posvjedočio da je veliku
4 količinu informacija dobio iz različitih izvora. No gospodin Harmon pita da li
5 su potrebni kakvi komentari u vezi sa zaključcima gospodina Mazowieckoga ili se
6 svjedok s njima slaže. Naravno, to ne znači da Vijeće prihvata svu činjeničnu
7 osnovu za takvu procjenu isključivo na osnovi toga izvještaja u ovome
8 svjedočenju. Vijeće će ovaj dio iskaza razmatrati u vezi s drugim činjeničnim
9 dokazima koji su predloženi ili će se predložiti u budućnosti.

10 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ja bih htio za zapisnik
11 kazati da sam ja bio sjeo i ništa više o ovom pitanju nisam govorio prije 50
12 minuta, vjerujući u ono što mi je rečeno, da se o ovome više neće razgovarati. I
13 ubuduće, Obrana mora biti daleko pažljivija slušajući ovakva uvjerenja koja
14 dobiva od Tužiteljstva, i to preko Raspravnog vijeća, ako se takva obećanja budu
15 ovako blatantno kršila.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro. Prva stvar je ušla u zapisnik, a
17 druga također.

18 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, ja bih sada da nam se predloži
19 i da se razdijeli dokazni predmet P298.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mogu li ja pitati nešto? Vi ste radili
21 sa dva od tri dokazna predmeta koja su se sada predloživala. Dakle, onaj iz

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 novembra i onaj iz... 17. novembra... Da. Ne. Prvi je bio 27. oktobra, zatim 17.
2 novembra 1992. Vi ste također predložili... Samo trenutak, molim Vas.

3 G. HARMON: [simultani prevod] Imaju tri, časni Sude.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Zatim imamo onaj od 28. augusta.
5 Malo sam zbunjen. Aha. Vidim da dokument od 27. oktobra je zapravo priložen
6 dokumentu od 27. augusta /u engleskom transkriptu: "28. augusta"/. Da. I mislim
7 da imamo duplikat i zapravo imamo dva dokumenta 295, ali imamo i reprodukciju
8 dokumenta 297.

9 G. HARMON: [simultani prevod] Ispričavam se.

10 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, mogu li ja sada reći zato što
11 je sada pravo vrijeme? Mi smo tek jučer bili obaviješteni, i to u dvadeset do
12 jedan /prevod engleskog transkripta: "jedan i dvadeset"/, nakon što je svjedok
13 već počeo govoriti, nakon što je svjedočio nekoliko sati, da će se ovi dokazni
14 predmeti uopće koristiti pri saslušavanju ovoga svjedoka, a to nije dovoljno
15 dobro.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, ja se ne sjećam točno.
17 Jesu li oni bili na Vašem popisu ranije?

18 G. HARMON: [simultani prevod] Provjerit ću, ali pretpostavljam da jesu.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako jesu, onda ovaj prigovor nema -

20 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, pa to ja i kažem. Mi smo tada
21 i dobili popis - jučer.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja Vas razumijem. Mislim da je bio i
23 ranije jedan popis.

24 G. STEWART: [simultani prevod] Da, ali ti dokumenti nisu na njemu bili.

25 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vijeće bi htjelo znati jesu li oni bili
26
27
28
29
30

1 na prvom spisku.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Moram paziti jer stvarno nisam siguran da
3 li je postojala ranija lista. Gospođica Čmerić je jako skeptična s tim u vezi,
4 ali stvarno mislimo da raniji popis nije ni postojao.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mislim da sam ja vidio jedan raniji
6 popis, ali nisam siguran točno u to. Vijeće bi htjelo da nam se kaže jesu li ti
7 dokumenti najavljeni prvi put jučer za ovoga svjedoka ili nešto ranije, pa ćemo
8 onda vidjeti treba li Obrani još dodatnog vremena za pripremu unakrsnog
9 ispitivanja ili bi Obrana možda odlučila pozvati ponovno svjedoka za daljnje
10 unakrsno ispitivanje.

11 Nastavite, gospodine Harmon.

12 G. HARMON: [simultani prevod] Hvala vam, časni Sude. Dakle, sljedeći
13 dokument je kopija članka, odnosno intervjua gospodina Krajišnika iz *Glasa*
14 *Srpskog* iz Banja Luke, od 8. decembra /u engleskom transkriptu: "8. septembra"/
15 1992. Ja ću Vam pročitati jedan dio tog intervjua; prvo pitanje, a onda odgovor
16 gospodina Krajišnika.

17 Pitanje: "Gospodine predsjedniče, na osnovu izveštaja Tadeusza
18 Mazowieckog, Komisija Ujedinjenih nacija za ljudska prava usvojila je rezoluciju
19 na osnovu koje se Srbi isključivo okrivljuju za genocid."

20 Odgovor: "Iskren da budem, ni u snu nisam očekivao od jednog, istina
21 bivšeg, premijera jedne zemlje da bude toliko jednostran. Mazowiecki je
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 izvještaj napravio u kancelariji, po narudžbi, a ne na licu mesta. Jer da ga je
2 pravio sa lica mesta, a posetio je gotovo sve logore i prihvatne centre na tlu
3 bivše BiH, onda ne bi tako teško optužio sprski narod. Srećom, nedavno je u
4 sličnoj misiji bio i nobelovac Elie Wiesel. Ja verujem da čovjek poput Wiesela
5 nipošto ne bi za šaku dolara prodao svoje poštenje. Masowiecki je sročio
6 naručeni, a ne verodostojni izveštaj o kršenju ljudskih prava na tlu bivše Bosne
7 i Hercegovine."

8 P: Gospodine Kljuiću, u dve reči molim, da li poznajete po reputaciji
9 gospodina Mazowieckog i da li smatrate da je on osoba koja je mogla biti
10 jednostrana u svojim zaključcima o događajima koji su se odigrali na teritoriji
11 Bosne i Hercegovine? Da li je to neko ko je mogao biti podmićen i ko ne bi bio
12 pošten?

13 O: Poznajem gospodina Mazowieckog. Njegovi nalazi za nas nisu bili
14 iznenađenje, nego su imali važnost potvrde zato što su prezentirani Ujedinjenim
15 narodima i oni će biti povod da se izglasa Rezolucija Vijeća sigurnosti - nisam
16 siguran, 725 ili 727, kojima se srpska strana -

17 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ovo nije odgovor na
18 postavljeno pitanje. Štoviše, iako je delimično odgovor "ja poznajem gospodina
19 Mazowieckog", teoretski gledano, mogli bismo sad tokom unakrsnog ispitivanja da
20 vidimo šta to znači. No s obzirom na čitav opseg mogućnosti kako bi se moglo
21 protumačiti, mi smatramo da bi se trebao tražiti neki konkretniji podatak jer,

22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 na kraju krajeva, svi bismo mi mogli poznavati neku osobu i u tom smislu, takvo
2 neko svedočenje ne bi bilo ni od kakve vrednosti.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li se ikada sreli gospodina
4 Mazowieckog?

5 SVEDOK: Kako da ne. Imao sam tri mitinga, zvanična, sa gospodinom
6 Mazowieckim.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala, hvala Vam na odgovoru. Da li
8 postoje bilo kakvi razlozi ili da li raspoložete nekom činjenicom na osnovu čega
9 biste mogli da kažete da je gospodin Mazowiecki bio podmićen ili da je napisao
10 po narudžbi izveštaj koji je sačinio?

11 SVEDOK: Pa vidite, to je moguće samo tvrditi sa srpske strane. Cio
12 svijet zna da je Mazowiecki bio iskren. Ja ne znam -

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne pitam Vas -

14 SVEDOK: Ne znam nikoga ko bi podmitio Mazowieckog.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, kažete da Vama nije poznato, niti
16 bilo kakva činjenica niti bilo kakav razlog. Dakle, mogli ste jednostavno da
17 kažete samo "ne".

18 Izvolite, nastavite.

19 G. HARMON: [simultani prevod]

20 P: Da zaključimo. Dakle, na osnovu informacija do kojih ste došli
21 posredstvom medija i izveštaja poput ovog gospodina Mazowieckog - dakle, ovo je
22 jedno jednostavno pitanje - da li Vi smatrate, verujete, da je gospodin
23 Krajišnik u potpunosti bio informisan o etničkom čišćenju koje se odigralo u
24 Bosni i Hercegovini 1992.?

25 O: Vjerujem.

26 P: Želeo bih da, ako je to moguće, poslušamo sledeći presretnuti
27 razgovor. To je presretnuti razgovor dokaznog predmeta 282.

28
29
30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Da li će gospodin Harmon razmatrati
2 činjenične osnove za izjavu svedoka da je gospodin Krajišnik u potpunosti bio
3 upoznat sa etničkim čišćenjem? Ovo je prilično veliko pitanje za ovaj predmet i
4 naposljetku, na Pretresnom veću je zapravo da donese odluku o tom pitanju.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Pre nego što bih intervenisao, ja
6 sam želeo da vidimo koji će biti sledeći dokazni predmet.

7 G. HARMON: [simultani prevod] Proći ćemo kroz još nekoliko dokaznih
8 predmeta koji se odnose na to da li je gospodin Krajišnik bio upoznat sa
9 etničkim čišćenjem koje se odigravalo.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodin Stewart je malo ranije -

11 G. STEWART: [simultani prevod] Bolje da budemo obazrivi i ja mislim da
12 možete da mi oprostite što sam želeo da budem obazriv kad se radi o ovakvoj
13 temi.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Bilo bi Vam lakše oprostiti, gospodine
15 Stewart, ukoliko biste koristili manje reči, a isto govorili.

16 Izvolite, nastavite, gospodine Harmon.

17 G. HARMON: [simultani prevod] Da li možete da mi kažete kada će biti
18 sledeća pauza jer ovaj dokazni predmet traje 7 minuta i 56 sekundi.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Imali smo ranu prethodnu pauzu, tako da
20 ako sada napravimo pauzu... Mislim da ćemo sledeću pauzu imati otprilike u
21 12.00h.

22 G. HARMON: [simultani prevod] Hvala. Sad mi je jasno.

23
24
25
26
27
28
29
30

1   Halo?

2   Da?

3   Dobro večer, Mirko.

4   Dobro /nečujno/ večer.

5   Kako ste?

6   Evo, dobro. Vi?

7   Držite li se dobro?

8   Evo nešto počeo pucať.

9   Ozbiljno?

10   Bogami.

11   Ma nemojte? Evo predsjednik Vas treba. Samo jedan trenutak ostanite.

12   Hajde.

13   Ko puca to?

14   Halo?

15   E, Milane.

16   Zdravo.

17   Zdravo. Šta radiš?

18   Šta ima novo?

19   Evo, jebi ga, svašta. Kod tebe?

20   Evo ovdje /nečujno/ Momo. Reko, da li treba nešto da ti, ovaj, prenese,

21 uradi? Nema ništa?

22   Nema ništa. Ne znam šta vrijedi.

23   Šta radite?

24   Nema... Ne znam ni ja št... šta da ti kažem. Evo sad počeo baš da puca

25 ovda.

26   Gdje puca?

27   Topovi i to. Ovuda gore po selu.

28   Po selu?!

29

30

1   Ja.

2   Pa šta, je l' puca na vas ili...?

3   Evo sad definišemo. Ne znam, ovaj, mrak je, znaš. Jesu l' ti javili,

4 bogati, za Karkina ono?

5   Jesu.

6   Ha?

7   Zvali smo mi tako Predsjedništvo, ovaj, ali nije on, onaj... otišô je

8 vjerovatno bio.

9   663-488.

10   Je. Zva... Zvala ga je Milena.

11   Stojko?

12   A-ha.

13   E, dobro.

14   Ma ja, da vidim -

15   Zna l' ostaviti poruku -

16   Šta ti je rekô, bogati, šta hoće?

17   Zamolio je... Je l' ti bio, ovaj, je l' ti donio poruku?

18   Ha?

19   Je l' Milan bio?

20   Pa ja, al' pusti ba to. Znam ja, samo se javio radi toga da... da sam

21 zvao, ali to su samo jedni zam... zamlaćuju, razumiješ?

22   Ja.

23   On mene zove od Izetbegovića da vidi šta hoće. Al' eto, dakle -

24   Ja, molio te je, kaže, da... da mu ne gađate neboder JAT-a gore; majka

25 mu je povrijeđena i tako.

26   Da ne gađamo neboder JAT-a?

27   Ja. Čuješ, zvao me je Vito.

28   Ja?

29   Danas je bio gore.

30   Ja?

1 Pa eto da ti malo ispričam i tako dalje.

2 Je l' prihvatio Simović?

3 Jeste, kaže, al' nema ništa od toga.

4 Što?

5 Pa ništa od ove vlade. Kaže, strašna je svađa na Predsjedništvu bila

6 danas.

7 Što?

8 Do... Do, kaže, do pištolja došlo. Pa 'oće Alija da za ministra

9 unutrašnjih poslova postavi onog Pušinu ili direktora Grasa, znaš?

10 Ja.

11 A onaj bi iz Kladaše postavio ovoga, znaš, Delimustafića.

12 Ja.

13 Onda Delimustaviću oni nudili, ko fol, rezerve neke, nabavku, 'vako

14 nešto. Onda je on njemu reko 'Čekaj, Alija, nisam došô kod tebe u najam ovde. Ja

15 sam bogat čovjek, mene ne interesuju pare. Ja sam više nabavio robe nego, ovaj,

16 što je iko od vas nabavio za vrijeme ovog rata. Ne možeš se ti tako ponašat'. Ti

17 očito uvodiš' kaže 'sandžaksku liniju.' Znaš, taj neki sandžaklija iz Grasa.

18 Onda ka'e: 'Lako je vama sjedit' ovde.' Ka'e: 'Jedete janjetinu i ovo ono' kaže

19 'u foteljama, a ljudi gore...' Pa svašta nešto mu rekô, znaš.

20 A da l' je Simović prihvatio ustvari?

21 Jeste.

22 Prihvatio?

23 Je, al' je navodno rekô ovome kad mu je ovaj rekô: 'Kako te bolan nije

24 smamota? Deš /sic/ to uraditi? Kak'a je to vlada, bolan; Srbi ko sestre, a

25 Muslimani po doktori, pa u prosjeku dobra... dobar sastav. Podijelili vam resore

26 bez veze, na šta to liči?' Kaže on: 'Ma nema ništa od ove vlade. Vidiš ti' kaže

27 'ovo ni na šta nalik nije.'

28 A i Nikolić i on, je l'?

29 Jesi vidio, Ranko Nikolić?

30

1   Ja ne mogu zamisliti' da on to smije uraditi.
2   Pa eto, uradili su ljudi. Objavili su im imena.
3   A ne, al' da li su oni prihvatili ili je ovo... kako?
4   Pa ne znam, jebi ga. Imena su uglavnom objavljena. Ne bi objavio imena
5 da nisu prihvatili, ha?
6   A-ha. A ne, oni to imaju predlog koga hoće, a /nečujno/.
7   Onda ovaj... ovaj danas kaže kako stvarno te tamo linije u
8 Predsjedništvu ne funkcionišu nikako, kako, ja, Kecmanović mu svašta ispričô,
9 znaš.
10   Ja?
11   'Kako se' ka'e 'tituješ; misliš Srbi će dobit sad Predsjedništvo, ne
12 može Alija tri mandata bit.
13   Ja?
14   'Pa' kaže 'misliš da budeš predsjednik Predsjedništva, da se ugo...
15 udomiš dobro' kaže 'na neko ambadorsko mjesto. Nećeš, zapamti.' Onda
16 reformisti navodno danas tražili da opozovu Kecmanovića.
17   Što?
18   Pa ne radi po stavovima i smjernicama reformista po kojima... po kojim
19 principima je ušô u Predsjedništvo. Znači, nema konsenzusa. Oni su donijeli
20 odluku o Juri Pelivanu. Svašta nešto.
21   A šta o Juri Pelivanu?
22   Pa odluku da bude predsjednik vlade.
23   A-ha.
24   Znaš, nije postignut konsenzus, al' eto. Po Pejanoviću, kaže kako ga je
25 napô. Dao mi je broj telefona ako budeš htio da vidiš malo -
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 Njega?
2 Ja.
3 Aj daj mi.
4 Ma svašta je prič'o.
5 Daj mi.
6 619-494.
7 Ko je rekô?
8 619...
9 Da.
10 ...494.
11 Dobro.
12 Puno te je pozdravio i ne bi loše bilo zovnut' ga 'vako, znaš.
13 A dobro, šta on radi?
14 Čitav dan danas bio tamo. Zvali njega. On kaže: 'Mene uvući u take
15 prljave poslove, Vi ignorišete Srbe na svakom, ovaj, putu.' I tako. Ma eto,
16 pričô je svašta, čućeš ga. Pozovi ga malo.
17 Dobro.
18 Šta ima gore?
19 Ma evo, ima svašta, cijeli dan neka trka.
20 E jebem ti vruga, jutros slušam informaciju da su kompletan autobus Srba
21 gore u Srednjem pobili, znaš, Muslimani koji su bježali iz Misoče. Pobjegli ono,
22 čistila se Misača.
23 Ja?
24 I pun autobus pobili Muslimani... Muslimani Srba...
25 Kako?
26 ...koji su krenuli kao izbjeglice na Pale. Kad maloprije mi javiše,
27
28
29
30

1 kaže: 'Nije, nego povelili ovi zatvorenike.' Ustvari, jedan stariji vodnik ovde
2 koji kontaktira gore s razmjena. I zvali ga iz grada.
3 Čuješ me?
4 Šta kažeš?
5 Ovaj, iz grada ga zvali, znaš, ovaj, Ali... kako se zove onaj, bogati,
6 Alispahić. I kaže mu, ovaj, kako su oni zatvorenici pobijeni.
7 Koji zatvorenici?
8 Povelili gore zatvorenike ponovo na Pale...
9 Da?
10 ...i na Srednjem ih presretnu Muslimani i pobili su sve one zatvorenike.
11 Naša su dvojica teško ranjena.
12 A mislili da su naši?
13 I oni mislili da su naši.
14 Ja?
15 I 'oće večeras da izvrše odmazdu, ovaj, u gradu, svih Srba i... i po
16 zatvoru.
17 Da?
18 Da sve pobiju.
19 A svašta!
20 I navodno će, kaže, svojim krvolocima, kako li ih zovu... nije,
21 katelima, kaže, u grupama uč i napast Rajlovac svim snagama i svašta nešto.
22 A svašta!
23 Da se osvete.
24
25
26
27
28
29
30

1 Dobro. Haj' čućemo se. Haj' pozdravite tamo naše.
2 Dobro.
3 Ajde čao. A ko onu malu posla? To mi nije jasno.
4 Dobro, ide sutra u 11.00h.
5 Će ide?
6 Za Beograd.
7 A je l' ?
8 A-ha.
9 A dobro, onda, u redu.
10 Ja.
11 Pa ovaj, oni nisu došli, je l' tako?
12 Ko?
13 Ona dvojica što si pričô.
14 Koja? A nije. Doći će, doći će. Evo, danas /nečujno/.
15 A-ha.
16 Pa ću vidit'.
17 Trebalo bi bit' nešto vezano za ovo ovde. Vrlo su moguće i te
18 insinuacije i, ovaj, jebat ga.
19 A znam, kako ne znam. Aj dobro, čućemo se.
20 Kontaj malo. Vidi s kumom Momom ono što on treba tamo onom Žarku da
21 odradi baš, molim te.
22 Da. Rekô sam ja njemu i dao sam mu upute da uradi.
23 Dobro.
24 Ajd, važi.
25 Ajd, prije spavanja javi se. Ovde sam ja.
26 A evo, da ti kažem, još malo ćemo, pa ću... zvat' ću ja prije nego što
27 pođem spavat'.
28
29
30

1 Dobro. Živio.

2 Zdravo.

3 Zdravo." [kraj audio snimka]

4 G. HARMON: [simultani prevod]

5 P: Gospodine Kljuiću, u ovom presretnutom razgovoru od 15. juna 1992.

6 godine, Mirko Krajišnik Momčilu Krajišniku kaže da su Muslimani bežali iz Misoče

7 i da je Misoča bila počišćena. Da li znate, etnički gledano, kakvo je to bilo

8 selo, dakle po nacionalnom sastavu?

9 O: Znam. To je u suštini multinacionalno selo sa malim brojem Hrvata i
10 ogromnom većinom Muslimana i neznatnim brojem Srba, možda 10%, tako... ili manje
11 čak.

12 G. HARMON: [simultani prevod] Moj sledeći dokazni predmet su demografski
13 podatci na osnovu popisa iz 1991. godine, a koji se odnose na selo Misoča.

14 GĐA SEKRE TAR: [simultani prevod] Dokazni predmet Tužilaštva P299.

15 SVEDOK: Hvala.

16 G. HARMON: [simultani prevod] Na ovom dokaznom predmetu se vidi
17 demografski sastav sela Misoča. Želeo bih da pređemo sad na još nešto o čemu je
18 bilo reči u ovom presretnutom razgovoru. Želeo bih da skrenem pažnju na nešto
19 što je na 3. stranici engleskog prevoda, a tu Mirko Krajišnik kaže Momčilu
20 Krajišniku: "On je pitao za tebe i tražio je zapravo tebe da ne gađate neboder
21 JAT-a."

22 P: Da li biste nešto mogli da nam kažete o ovom konkretnom delu
23 presretnutog razgovora?

24 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Želela bih da uložim prigovor. Naravno, u
25 dokumentu sve stoji upravo kao što i telefonski presretnuti razgovor govori sam

26

27

28

29

30

1 za sebe. Ukoliko trebaju neki zaključci da se izvode, onda je to na Pretresnom
2 veću da uradi. A ako nema ustanovljenog temelja na koji način svedok može da nam
3 pomogne objasnivši razgovor koji je vođen, onda je na Pretresnom veću da to
4 odluči, a ne na svedoku da nam iznosi dokaze.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Svedok može da iznese opaske po pitanju
6 telefonskog razgovora, na primer. On može da kaže da neboder JAT-a ne postoji,
7 na primer, i da bi onda ovo bilo potpuno nerazumljivo, dakle, o čemu oni govore.
8 Dakle, ne samo da se svedok može nešto da kaže na osnovu svog činjeničkog
9 poznavanja stvari. Tako da se prigovor odbija, gospođo Loukas.

10 GĐA LOUKAS: [simultani prevod] Ja ulažem prigovor na osnovu onoga što je
11 dosad bilo rečeno, a što se može očekivati, dakle, da će kasnije biti isto
12 izneseno.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Svedok može da odgovori na pitanje.

14 G. HARMON: [simultani prevod]

15 P: Dopustite mi da ponovim pitanje.

16 Kad je reč o ovoj konkretnoj rečenici, dakle "on je od tebe" - dakle
17 misli se na Momčila Krajišnika - "tražio da mu ne gađate neboder JAT-a." Da li
18 biste mogli nešto da nam kažete o ovom zahtevu koji je upućen Momčilu
19 Krajišniku, dakle da se ne gađa neboder JAT-a?

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 O: To nije samo vezano za gospodina Krajišnika, nego i za druge vodeće
2 Srbe na Palama. Ako ste imali neku vezi s njima, onda ste mogli poštediti svoju
3 familiju, svoju kuću ili objekat u kojem Vi živite. Iz zahtjeva ovog sarajevskog
4 advokata, očito je da je dotični imao tu snagu.

5 P: U redu. Sada bismo poslušali još jedan presretnuti razgovor,
6 gospodine Kljuiću, a to je dokazni predmet 292, a to je sa KID brojem 31469.
7 Mislim da ću imati dovoljno vremena da završim ispitivanje po pitanju ovog
8 posljednjeg presretnutog razgovora koji traje 4 minuta i 58 sekundi.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Izvolite.

10 [početak audio zapisa] "Halo.

11 Molim.

12 Ćao.

13 E, ćao, ćao.

14 Je l' došo?

15 Ćekamo mi. Jeste. Evo, samo malo.

16 Dobro.

17 Molim?

18 Halo. Dobar dan, Momo. Milijana je.

19 Dobar dan.

20 Kako ste?

21 Evo.

22 Evo predsjednik Krajišnik Vas treba. Samo trenutak.

23 Halo.

24 Da.

25

26

27

28

29

30

1   Šta ima, Mandiću?

2   Kako je, gospodine predsedniče?

3   Moram ti reći da ti... Je l' se sad štucalo tebi?

4   Ha-ha.

5   Ja sam ti, i ovaj još jedan, rekô da si ti pravi junak. Ovo ti je ostalo

6 bogami kalašika.

7   Tu vala ne griješite sigurno, a ostalo - videćemo.

8   Kalašika, moram ti reći. Malo je Srba koji nose takvo ime, pa radi toga

9 podsjeća na Vojvodu Momčila. Slušaj, Momo.

10   Reci.

11   Našeg Savića Miloša je uhapšen brat.

12   Dobro.

13   I sada... Evo /nečujno/ sad izvolite, Miloše.

14   Predsedniče?

15   Ja.

16   Onaj prvi dio je očišćen. Završeno je danas.

17   Je l' otišlo?

18   Jeste. O-či-šće-no.

19   Ha?

20   Onaj prvi dio je očišćen.

21   Koji dio?

22   Ovaj... Ovo što je bilo sporno malo.

23   Ne znam koje. A ono gore?

24   Da, da.

25   Na vrhu, je l'?

26   Da.

27   Bogati?

28   Da. I ljudi su... već dolaze tamo.

29   A bogati?

30

1 /nečujno/
2 Ajde, odlično. Moram ti reći, ovaj, samo mi to tebi... ovo što te ja sad
3 falim /sic/ te, ovaj, nek znaš da smo /nečujno/ račun za reklamu. Slučaj, molim
4 te. Našeg Miloša Savića je uhapšen...
5 Dobro.
6 Pošto si ti u toj komisiji: Savić Dušan.
7 Dobro.
8 I sada -
9 Savić Dušan, je l' ?
10 On je gore u onome Kneževića potoku, ali je tamo njemu i još žena mu i
11 snaha i sestra -
12 U kom potoku?
13 To je ono, znaš onaj Kneževića potok?
14 A gdje... koje je to naselje?
15 To je gore više Boljakova potoka.
16 A Boljakov potok?
17 Između Buća potoka i Boljakova potoka.
18 A-ha.
19 A da ti ka'em, al' ovaj je uhapšen, Savić Dušan.
20 Ja?
21 E molim te ako moreš da ti staneš sa njima u kontakt, ako već si ti u
22 toj komisiji, znaš?
23 Ja?
24 Uspostavi kontakt jer to mu je se raspametila i žena i svi se
25 raspametili.
26 Dobro. Dobro, sredit ćemo ga odma' sutra za razmjenu.
27 A šta je... Ti meni reče o onome dijelu kad smo gledali ono, znaš, što
28 nije jasno bilo, je l' ?
29
30

1 Ma ja, ovaj što je bliže meni.
2 A-ha. A, dobro.
3 To je završeno.
4 A reci mi, ono što je uporište bilo, je l' ono sastavljeno?
5 Jeste, jeste, jeste.
6 Bogami ti moram reći da ću te ordenom il' kad budem imao, ovaj, u
7 mogućnosti ordenom -
8 Ne, to su ljudi radili.
9 Ha?
10 Ovi... Ovi moji specijalci.
11 Malo je takvih.
12 Iako su -
13 Idemo naprijed samo.
14 Dogovoreno, predsedniče.
15 Ja sam ovo vidio... vidim... Samo tren. Evo, momenat samo, Miloš nešto
16 kaže, molim te.
17 Dobro.
18 Ajd, prijatno.
19 Živili.
20 Momo.
21 Molim?
22 Daj molim te, hoćeš zapisat' ovo, i ulični broj?
23 Ajde, daj mi. A imaju li oni prezime? Daj mi samo broj.
24 Savić Dušan, Dolačka 81.
25 Dolačka 81.
26 Jeste. Odveden juče, 24.06.
27
28
29
30

1 Dolačka, 21.
2 81.
3 81?
4 Jeste.
5 Kad je odveden?
6 Juče. 24...
7 24.06. odveden?
8 Oko 19 sati.
9 Dobro.
10 Navodno, mupovci, neka tri auta. Moju kuću, njegovu, preturali, nosili,
11 njega odveli i tako.
12 Dobro.
13 Ja te molim...
14 Da.
15 ...učini. Brat mi je rođen.
16 Dobro. Bolan, to je, Miloš -
17 A onda ako bude išô na razmjenu...
18 Da?
19 ...da vidim da uzmem i ove snahe, sestru i zeta, da to sve od tuda...
20 Nek oni pljačkaju, nek pale, nek rade šta hoće.
21 Dobro. Dobro, staviću ih ja na spisak, pa ćemo to završit'.
22 Očeš imena ovih ostalih?
23 Daj mi.
24 Savić Zorka.
25 Savić Zorka.
26 Savić Dunja.
27 Savić Zorka, Dunja.
28
29
30

1   Jeste. Ćucilo Neđeljko.
2   Ćucilo Nedeljko.
3   Ne... Jeste. I Ćucilo Slavojka, to mi je sestra.
4   Ćucilo Slavojka?
5   Jeste. Oni su isto Dolačka, ovo dvoje poslednje Dolačka 83.
6   Dobro.
7   Pardon. 63.
8   Svi Dolačka 63.
9   Ovo dvoje posljednje, Ćucilo.
10   Dobro.
11   Ajde, molim te.
12   Čujemo se.
13   Živio.
14   Živio." [kraj audio snimka]
15   G. HARMON: [simultani prevod]
16   P: Gospodine Kljuiću, kad je reč o ovom delu gde čujemo gospodina
17   Mandića i gospodina Krajišnika kako govore, u engleskom prevodu stoji:
18   "Predsedniče." Momčilo Krajišnik odgovara: "Da?"
19   Časni Sude, to je na 2. stranici engleskog prevoda.
20   "Prvi deo je očišćen. Urađeno je danas. Završeno je danas."
21   Momčilo Krajišnik pita: "Je li otišlo?"
22   Mandić Momčilo kaže: "Jeste, očišćeno."
23   Krajišnik kaže: "Ha?"
24   Mandić kaže: "Onaj prvi deo je očišćen."
25
26
27
28
29
30

1 "Koji deo?"

2 A Mandić odgovara: "Ovaj, ovo što je bilo sporno malo."

3 Kako Vi tumačite ove reči koje ste čuli, gospodine Kljuiću?

4 O: Pa, Mandić je bivši zamjenik ministra policije i operativac. Ja
5 mislim da je u njihovoj vladi imao formalno status ministra pravde. A riječ je o
6 izvještaju da je neki dio, sigurno u okolici grada Sarajeva, očišćen jer bez
7 obzira na njihovu snagu, oni nisu uspjeli u prvoj fazi pokoriti cijelu okolicu
8 Sarajeva. Bilo je sporadičnih otpora, a onda su zahvaljujući svojoj sili, *step*
9 *by step*, čistili taj region.

10 G. HARMON: [simultani prevod] Za zapisnik napominjem, časni Sude, da je
11 ovaj presretnuti razgovor od 10 dana otprilike nakon ovog prethodnog koji smo
12 čuli, dakle ovaj od 25. juna 1992. godine. I ovime sam završio trenutno sa
13 pitanjima. Nastaviću nakon pauze i postaviću još nekoliko pitanja o presretnutim
14 razgovorima u skladu sa onome kako ste mi naložili.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu, gospodine Harmon. Moram da kažem
16 da kada je reč o prethodnom presretnutom razgovoru, to je tako brzo prošlo; tamo
17 gde se govorio o Srbima koji su ubijeni u autobusu na putu za Pale. Ukoliko sam
18 ispravno razumeo, mislim da je tada bila upotrebljena reč "čišćenje". To mi nije
19 bilo baš savršeno jasno o čemu se radi. Možda biste to mogli kasnije nakon pauze
20 da razjasnite.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. HARMON: [simultani prevod] Mogu to da uradim sada ili nakon pauze,
2 kako želite.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako Vi želite da nam date svoje
4 tumačenje toga što se desilo, onda to ne bi trebalo da bude učinjeno u prisustvu
5 svedoka. Tako da bi to možda mogli da uradite neposredno nakon pauze, da makar
6 vidimo kakav je stav Tužilaštva po tom pitanju.

7 Nastavićemo sa radom u 12.20h.

8 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Ustanite, molim.

9 ... Početak pauze u 11.59h

10 ... Sednica nastavljena u 12.23h

11 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim, ustanite.

12 Izvolite sjesti.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, izvolite.

14 G. HARMON: [simultani prevod] Ja sam spreman za nastavak, časni Sude,
15 ali prije nego što svjedok uđe unutra, ja sam spreman govoriti o onome što ste
16 Vi tražili u vezi sa presretnutim razgovorima. Ja ću ići kroz svaki od razgovora
17 u registratoru i njemu skretati pažnju na konkretne dijelove, kako bih tražio
18 njegov komentar o tome. On ih je već preslušao, ali ja ću tražiti da on si
19 osvježi pamćenje s tim u vezi; u vezi, dakle, sa razgovorom u cijelosti.

20 Postoji jedno posebno pitanje koje se tiče ovoga i mislim da bi rješenje
21 bilo da se zapravo identificira govornike.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1   Ja predlažem, da kažem, sljedeće: da li Vi možete identificirati osobe X
2 i Y? I onda će to slijediti kao vodič.

3   SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možda bi se to moglo učiniti malo
4 drugačije. Ako bismo mi dobili jednu kopiju tog dokumenta bez ikakvih komentara,
5 samo dakle da vidimo govornike, mislim da bi to bilo lakše. Trebalo bi samo
6 napraviti kopiju i onda komentare pokriti jednim bijelim papirom praznim, tako
7 da bismo mogli brže kroz sve to prolaziti.

8   G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, to je upravo prijedlog koji
9 sam ja prije 5 minuta iznio gospodinu Harmonu. Dakle, po samoj definiciji, ja se
10 slažem.

11   SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pretpostavljam da bi bilo pomalo
12 iznenađujuće ako odjednom svjedok dođe i kaže: "Ne, to su sasvim druge osobe."
13 Ali možda to ne moramo učiti odmah; možemo učiniti kasnije.

14   G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, ja mogu postaviti temelj,
15 pitajući ga da li je on preslušao presretnute razgovora i identificirao ih, kao
16 i govornike koji se spominju u dokumentu koji je potpisao. I onda možemo
17 izbaciti komentare i to dati vama.

18   SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, to bi bilo dobro. Riješimo to na
19 najpraktičniji način. Gospodine Harmon, ja sam Vam bio postavio pitanje u vezi
20 sa čišćenjem i autobusom Srba zato što meni nije bilo baš sasvim jasno. Radilo

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 se, naime, o presretnutom razgovoru KID 31460.

2 G. HARMON: [simultani prevod] Znam na koji odlomak mislite, časni Sude,
3 i mogu Vam dati svoje tumačenje toga, ako je to Vaš zahtjev.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa meni se čini da je bilo jasno svima,
5 ili možda ne, ali ja nisam u potpunosti razumio.

6 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, ovaj dio presretnutog
7 razgovora, ja ću ga pročitati: "Jutros sam čuo da su Muslimani koji su bježali
8 iz Misoče ubili pun autobus Srba na Srednjem. Misoča je čišćena."

9 Dakle, ono što u ovom presretnutom razgovor kaže je da Mirko Krajišnik
10 obavještava Momčila Krajišnika da je selo Misoča bilo čišćeno, da su Muslimani
11 bježali iz tog sela i da su za vrijeme bijega ubili čitav autobus Srba u selu
12 Srednje.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Na osnovi transkripta, ja shvaćam da su
14 ti ljudi u autobusu bili izbjeglice ili su bili zatvorenici.

15 G. HARMON: [simultani prevod] Da, ali dalje imamo, osim toga što moramo
16 iznijeti druge dokaze. Razgovara se, dakle, o tome da li su to zatvorenici nešto
17 niže.

18 Alispahić i kaže se da su ti zatvorenici ubijeni. Krajišnik pita: "Koji
19 zatvorenici?" I onda se govori zatvorenicama. Po mom mišljenju, oni govore o
20 ljudima koji su bili u autobusu. Pomalo je zbunjujuće, ali -

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. No u osnovi, Vi shvaćate da je
2 Misoča bila čišćena i da to u ovome kontekstu znači da su Misoči čistili Srbi,
3 iako je jedan autobus pun Srba bio na putu za Pale i te ljude su poubijali
4 Muslimani koji su bježali iz onoga sela.

5 G. HARMON: [simultani prevod] Da.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro. Sada mi je jasno koji je stav
7 Tužiteljstva s tim u vezi. E sada, da li to automatski slijedi i da li logički
8 proizlazi iz teksta, treba još razmotriti, ali -

9 G. HARMON: [simultani prevod] Razumijem.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali dakle Vi ne znate da to
11 postavlja bilo kakva pitanja za nas /kako je prevedeno/.

12 G. HARMON: [simultani prevod] Da, hvala.

13 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ja bih htio spomenuti
14 dokument KID 31469.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

16 G. STEWART: [simultani prevod] To je naime broj tužitelja. Mislim da bi
17 trebalo ga razmotriti neposredno nakon pauze. Kada gospodin Harmon zapravo
18 postavlja pitanje za nadovezivanje, on je čitao iz prijevoda gdje se spominje
19 čišćenje. Naime, izgleda da postoje dva prijevoda ovog konkretnog presretnutog
20 razgovora, ali fraza na koju nailazimo u transkriptima prije je "mop up" na
21 engleskom, što je fraza koja se pojavljuje u prijevodu, koja znači "čišćenje
22 terena. Dakle, u glavnom prijevodu na kojem mi radimo zapravo postoji razlika i
23 nama nije sasvim jasno koji je status ovih dvaju pomalo suprotstavljenih

24

25

26

27

28

29

30

1 prijevoda, zato što čini se da je "čišćenje terena" točan prijevod, a ne samo
2 "čišćenje".

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] No budući da ja nisam izvorni govornik,
4 a nije nitko ni od mojih kolega - mislim na izvornog govornika engleskog jezika
5 - možete li mi objasniti točno koja je razlika između čišćenja terena i
6 čišćenja, zato što sam ja vidio da se oba ta izraza koriste u sličnim
7 situacijama, u sličnim kontekstima ili sa sličnim značenjem, na prvi pogled
8 barem.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Počet ću s nečim vrlo jednostavnim, časn
10 Sude. Vi možete očistiti pod na sve moguće načine. To je općenito. Ako čistite
11 pod krpom, recimo mokrom, to znači da zapravo uklanjate dijelove prljavštine ili
12 dijelove problema. To je dakle sažeto to. Ali da to iskoristimo manje mondeno,
13 kada se govori o čišćenju, pretpostavljam da se radi o točnome izrazu. Izraz
14 "čišćenje terena" se koristi u vojnom kontekstu na jedan sličan način, kao
15 metafora, a to znači da rješavate, primjerice, džepove otpora. Ako ste, recimo,
16 već izvršili jednu veliku vojnu operaciju u nekome prostoru i ako je operacija,
17 recimo, bila uglavnom uspješna no još uvijek postoje džepovi neprijateljskih
18 snaga na nekim mjestima i ukoliko njih želite eliminirati, dakle te preostale
19 džepove otpora, to bi se onda zvalo operacijom čišćenja terena ili *mopping up*,
20 na engleskom. I to znači -

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, uklanjanje preostalih dijelova.

22 G. STEWART: [simultani prevod] Da. To je, dakle, metafora i kada se tako
23 upotrijebi, vidi se kako zapravo ona nastaje. To naravno odgovara značenju
24 riječi "čišćenje" jer na kraju dobivate rezultat da je nešto čisto, ali izraz
25 "čišćenje terena" ima svoju vlastitu konotaciju.

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 G. HARMON: [simultani prevod] Naravno, ja nisam stručnjak za jezik.
2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li je američki način drugačiji?
3 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, ja ne mogu reći da sam ja
4 stručnjak za B/H/S.
5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali možete li nešto kazati suprotno
6 ovome?
7 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, ova riječ zapravo ima dva
8 značenja i mislim da Vijeće zapravo treba pridati značenje koje smatra
9 adekvatnim u ovim okolnostima. Zato sam pitao -
10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Izvorni jezik mora se prvo uzeti u
11 obzir.
12 G. HARMON: [simultani prevod] Da. Zato sam ja pitao svjedoka. On je
13 slušao *intercept* /prevod engleskog transkripta: "presretnuti razgovor"/ i pitao
14 sam ga kakav dojam je on imao. Osim toga, časni Sude, vi ćete čuti dokaze iz
15 općina iz Sarajeva koji mogu sigurno tu pomoći.
16 G. STEWART: [simultani prevod] Pa najjednostavniji način -
17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Bilo bi najbolje da pitamo prevoditelje.
18 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ali najjednostavniji način da
19 se ovo riješi je da se naprosto osigura, da se pobrinemo kada gospodin Harmon
20 bude koristio riječ "čišćenje" ili bilo ko drugi, "čišćenje" ili "čišćenje
21 terena", da koristi riječ koja se koristi u B/H/S-u jer se to pojavljuje u
22 izvornome prijevodu /kako je prevedeno/ zato što onda ne bismo imali problema
23 zato što svjedok dobiva originalni transkript na svome jeziku i to je izvorni
24
25
26
27
28
29
30

1 razgovor, dakle, koji odražava ono što su govornici rekli. A onda engleski u tu
2 svrhu postaje potpuno irelevantan.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Naravno, nije sigurno da
4 prevoditelji uvijek mogu biti u mogućnosti odmah pronaći rješenje, no bilo bi
5 dobro da nam gospođica Čmerić pomogne i da pročita relevantne dijelove teksta, a
6 to je, rekao bih...

7 Izgleda da je to u retku koji počinje riječju "onaj". Je li to?

8 G. HARMON: [simultani prevod] Za zapisnik, časni Sude, prijevod koji ja
9 imam je službeni prijevod službe za prijevode Međunarodnog suda.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

11 G. STEWART: [simultani prevod] Pa -

12 PREVODILAC: Molim govornike da ne govore istovremeno.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim Vas pročitajte taj redak,
14 gospođice Čmerić.

15 GĐA ČMERIĆ: [simultani prevod] Da, časni Sude. [na B/H/S-u] "Onaj prvi
16 dio je očišćen. Završeno je danas."

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Stewart, sada su zapravo

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 postale jasne suptilne karakteristike engleskoga jezika, kao i razlike između
2 "pročešljavanja", odnosno "čišćenja terena" ili "čišćenja", a to nije sasvim
3 toliko slično u B/H/S-u.

4 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, hoće li se onda slijediti moj
5 prijedlog, naime da se svjedoku upute pitanja, da mu zapravo u ovome slučaju se
6 da izvorna riječ koja je korištena u razgovoru zato što je to očigledno točan i
7 dobar način da se radi?

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali mi, ako na engleskome kažemo te
9 tri riječi kao što su "*cleaning*", "*cleansing*" i "*mopping-up*", one se na B/H/S
10 mogu jednako prevesti.

11 G. STEWART: [simultani prevod] No ako je to tako, onda je zapravo moj
12 praktični prijedlog zapravo usvojen, jer ako postoje dva moguća prijevoda natrag
13 na B/H/S, mi bismo htjeli biti sigurni da je prijevod onaj koji odgovara
14 izvornom razgovoru. Ako postoji samo jedan prijevod na B/H/S, onda se to događa
15 automatski.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, tako sam ja i shvatio primjedbu
17 prevoditelja. Ako sam u krivu, sigurno će me ispraviti.

18 Gospođo poslužiteljice, uvedite svjedoka u sudnicu.

19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, imate riječ. Izvolite.

2 G. HARMON: [simultani prevod] Ja bih zamolio da se svjedoku da dokazni
3 predmet - sada ću pronaći njegov broj - dokazni predmet 292. Radi se o ovome
4 svežnju presretnutih razgovora.

5 P: Gospodine Kljuiću, ja ću Vam sada reći kako ćemo nastaviti raditi.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ja ne znam jeste li možda
7 zanemarili komentar prevoditelja koji je vrlo relevantan za ovo o čemu govorimo
8 i od velike pomoći.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Izraz "*mopping up*" na engleskom se
10 koristi na isti način na B/H/S-u, ali bi dodali riječ "teren".

11 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, to nisu oni rekli.
12 Prevoditelj je rekao da se prevodi na srpski sa jednim preciznijim terminom, što
13 znači da oni žele reći da postoji različita riječ koja bi se mogla koristiti.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro, kada god dođemo do izraza za
15 "čišćenje" ili "čišćenje terena", vidjet ćemo što će se dogoditi.

16 Gospodine Harmon.

17 G. HARMON: [simultani prevod]

18 P: Gospodine Kljuiću, sada ćemo Vam objasniti kako ćemo nastaviti
19 raditi. Pred Vama je dakle regulator sa presretnutim razgovorima koji su na
20 engleskom i na B/H/S-u. To su sve presretnuti razgovori koje ste Vi već
21 preslušali i Vi ste imali prilike pripremiti svoje komentare za svaki od tih
22 razgovora. Vi ste također identificirali i govornike u tim razgovorima. Imali

23

24

25

26

27

28

29

30

1 ste prilike pregledati popis i tablice na kojima ste za svaki od tih razgovora
2 naveli kojega govornika možete prepoznati. Pretpostavljam da Vi stojite pri
3 svojoj tvrdnji da su identiteti govornika na ovim razgovorima točni, je li tako?

4 O: Da.

5 P: Dobro. A sada ću Vam postavljati pitanja za svaki od ovih
6 presretnutih razgovora. Ja Vam ih neću ponovno puštati da ih slušate ovdje u
7 sudnici, nego ću Vas zamoliti da pratite moje smjernice, dakle moje upute. Ja ću
8 Vam dati broj u registratoru za svaki konkretni presretnuti razgovor za koji ću
9 zatražiti da pregledate prijevod na B/H/S toga razgovora, a onda ću Vas uputiti
10 na konkretne dijelove presretnutoga razgovora i postaviti Vam neka pitanja o tim
11 konkretnim dijelovima. Ja ću Vam dati priliku prije postavljanja pitanja da
12 pregledate razgovor na jeziku koji najbolje razumijete.

13 Pa bismo pogledali, a zamolit ću najprije da se svjedoku predoči, uz
14 pomoć poslužiteljice tako da bismo bilo što je moguće djelotvorniji. Dakle, prvi
15 razgovor bi bio pod brojem KID 30320. Da još jednom provjerimo, to je razgovor
16 presretnuti od 18. jula 1991., na B/H/S-u ima dvije stranice. Molim Vas,
17 pregledajte i kada završite recite mi, molim Vas.

18 O: E, ja sam spreman.

19 P: Gospodine Kljuiću, ja ću Vam pročitati dijelove koji me zanimaju, a
20 zamolit ću i da ih Vi pokušate naći u tom razgovoru. Mene zanima, dakle, prvi se
21 nalazi na 2. stranici prijevoda na engleski jezik, na sredini stranice, i ja bih

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Vam pročitao taj dio. Možda ga Vi možete pronaći.

2 "Gospodin Krajišnik: Dobro. Otići ću tamo gore onda. Vidi ovo! Tu. Kako
3 se zove? Han Pijesak. I slušaj još jednu stvar. Danas, Radovane, moramo...
4 zapravo danas i sutra, održati sastanak sa svim kadrovima iz MUP-a. Ja bih to
5 sve organizirao.

6 Karadžić: A-ha.

7 Krajišnik: Ali i ti moraš doći. Moramo razjasniti stvari s njima i
8 poslati ultimatum: ili da povučemo sve ljude ili da se ne brukamo s ovim.

9 Karadžić: Dobro.

10 Krajišnik: A hoćeš li ti da ja organizujem? Samo mi reci kada.

11 Karadžić: Oraganizuj, tipa organizuj, recimo, večeras u 6.

12 Krajišnik: U 6?

13 Karadžić: Jeste.

14 Krajišnik: Hajde, organizovaću u 6 sati."

15 Ovo je presretnuti razgovor, gospodine Kljuiću, od 18. jula 1991. Moje
16 prvo pitanje za Vas je: možete li nam reći... Povlačim pitanje.

17 Recite mi, u svjetlu Vašeg ranijeg svjedočenja o bliskoj suradnji
18 gospode Krajišnika i Karadžića, koji su Vaši stavovi u vezi s tim da li ovaj
19 razgovor podupire ili ne Vaš stav, Vaše gledište?

20 O: Jasno podupire jer se oni svaki dan dogovaraju o programu rada, što
21 ne mora biti loše samo po sebi.

22 P: Spominjete također da su bili ultimatumima. Recite, možete li Vi dati

23

24

25

26

27

28

29

30

1 bilo kakav komentar sucima u vezi s tim kakvi su to ultimatumu u ovom razgovoru?

2 O: Očito je da su njih dvojica vrlo dobro držali srpske policajce u
3 zajedničkim institucijama pod svojim utjecajem. Naime, po svakom pitanju, bilo
4 da je ono tekuće ili sporno, svi srpski policajci morali su imati identičan
5 stav. To je bilo naročito teško provoditi na terenu, jer smo mi željeli da se
6 bosansko-hercegovačka policija uravnoteži svojim kadrovima, s obzirom na to da
7 je za vrijeme bivše Jugoslavije bila nesrazmjerno velika zastupljenost srpskih
8 policajca u policiji.

9 Ovaj Karadžićev detalj o ultimatumu bio je praktično svakodnevni
10 vokabular i u svim nesporazumima, umjesto da se raspravlja i traži kompromis,
11 jer u Bosni i Hercegovini sve mora bit' kompromisno, on je uvijek slao poruku
12 "mi ćemo se povući iz institucija, formiraćemo svoje ekskluzivno srpske", čime
13 je praktično htio rušiti sustav državnog sistema.

14 P: U ovom presretnutom razgovoru, nekoliko redaka niže se spominje netko
15 po imenu Leovac. Možete li nam kazati tko je ta osoba?

16 O: Pored zvanične strukture vodstva SDS-a u kojoj su već bili pomenuti
17 njegovi prvaci, Karadžić je formirao jedan savjet u kojem su trebali biti
18 istaknuti srpski intelektualci. Međutim, bili su samo oni koji su podržavali
19 memorandum Srpske akademije nauka, a među njima su bili najistaknutiji Milorad
20 Ekmečić i Slavko Leovac. Slavko Leovac je bio predsjednik tog savjeta. Inače, i

21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Leovac i Ekmečić bili su profesori na sarajevskom Filozofskom fakultetu, a
2 Milorad Ekmečić je bio i član Srpske akademije nauka u Beogradu. Oni su trebali
3 dati jednu intelektualnu poruku svojim autoritetima da ono što radi rukovodstvo
4 SDS-a predstavlja političku ispravnost i da je sukladno općim interesima srpskog
5 naroda na području Jugoslavije.

6 P: Gospodine Kljuiću, sada bismo prešli na sljedeći presretnuti razgovor
7 po redu. Njegova je oznaka KID 30392. Molim Vas, upoznajte se s razgovorom
8 /?sadržajem/ tog razgovora pa ću Vam postaviti pitanja o nekim njegovim
9 dijelovima.

10 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, bilo bi od pomoći kada bi nam
11 gospodin Harmon rekao datum svakog tog razgovora kada ga uvodi, zato što mi
12 radimo nešto drugačije.

13 G. HARMON: [simultani prevod] Datum ovog presretnutog razgovora je 26.
14 augusta 1991.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Kljuiću, pretpostavljam da ste
16 Vi nedavno pročitali ove presretnute razgovore. Dakle, ako smatrate da se možete
17 orijentirati bez prethodnog čitanja cijeloga teksta, recite to. Recite gospodinu
18 Harmonu u kojem trenutku se sjećate točno o čemu se radi u tom razgovoru, pa će
19 Vam onda on postaviti konkretna pitanja.

20 SVEDOK: Neke od ovih razgovora sam čitao i prošle godine u procesu
21 Miloševiću, a ja mogu da odgovaram da ne pročitam sve.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim Vas, recite nam kada ste spremni
23
24
25
26
27
28
29
30

1 da odgovorite na bilo koje pitanje u vezi s tim presretnutim razgovorom.

2 G. HARMON: [simultani prevod]

3 P: Da li ste spremni da odgovorite na pitanja u vezi sa ovim konkretnim
4 presretnutim razgovorom?

5 O: Jesam.

6 P: Skrenuo bih Vašu pažnju na 1. stranicu. Ovo je od razgovora od 26.
7 augusta 1991., između Radovana Karadžića i gospodina Momčila Krajišnika.
8 Pročitaću Vam jedan pasus i želim da ga prokomentarišete.

9 To je na prvoj stranici, pri vrhu.

10 Gospodin Karadžić kaže: "Predsedniče, imaš li problema sa ženama u
11 vojsci? Imaš li problema sa šupljim bataljonom?"

12 Gospodin Krajišnik: "Pa jebo te, jebo junaka gde se, ovaj, sa ženama.
13 Gdje si to sad?"

14 Gospodin Karadžić: "Evo me na klinici."

15 Gospodin Krajišnik: "Ja mislim da bi mi trebali doneti, ovaj - ja mislim
16 da je krajnje vreme i ljudi su tu u pravu - vrlo ozbiljnu odluku."

17 Gospodin Karadžić: "Jelde?"

18 Gospodin Krajišnik: "Ja mislim da nema više od parlamenta ništa. Mi bi
19 morali jasno obelodaniti, pripremiti ljude. Ovo je, Radovane, gotovo."

20 Gospodin Karadžić: "Jelde?"

21 To je pasus koji bih želeo da prokomentarišete.

22 O: Htio bih, časní Sude, da kažem kratko o kontekstu u kojem se to
23
24
25
26
27
28
29
30

1 događa. Rat u Hrvatskoj je u punom intenzitetu. Na teritoriji cijele bivše
2 Jugoslavije, majke traže da se djeca vrate iz vojske, iz više razloga; jedan je
3 što je JNA izgubila povjerenje i multinacionalni smisao. Žene u Sarajevu također
4 traže svoju djecu koja su redovno mobilizirana po godištima. I kad Karadžić pita
5 Krajišnika, pežurativno, o šupljem bataljonu, to je jedna vulgarna alegorija za
6 ove žene.

7 S druge strane, mi smo željeli u parlamentu da donesemo odluku da
8 vojnici sa područja Bosne i Hercegovine ne mogu biti regrutirani za rat u
9 Hrvatskoj i pošto su u ogromnoj većini Hrvati i Muslimani odbili odlazak na
10 hrvatsko ratište, javljali su se samo srpski dobrovoljci. Međutim, ovdje je
11 riječ o dječacima koji su već od ranije bili u vojsci i koji su upućeni na
12 hrvatsko ratište.

13 Pošto nije bilo volje za dijalogom u Parlamentu i iznalaženjem rješenja
14 čime bi se zaštitila sva djeca iz Bosne i Hercegovine, Parlament Bosne i
15 Hercegovine je bio povremeno blokiran i Krajišnikova izjava da od tog više nema
16 ništa, da to treba prekinuti, nije u cilju iznalaženja rješenja, nego upravo u
17 cilju kompliciranja opće situacije.

18 P: Imajući na umu kontekst ovog konkretnog pasusa, recite nam da li su
19 žene koje su se protivile ratu, da li su one zaista i posetile Skupštinu?

20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 O: Ogroman broj majki se protivio sudjelovanju njihove djece u tom ratu,
2 a jedan veliki broj došao je u Skupštinu Bosne i Hercegovine i zahtijevalo da ih
3 primi predsjednik Skupštine. One su ultimativno tražile da im se vrata djeca.

4 P: Skrenuo bih sada Vašu pažnju na jedan drugi deo. To je na 2. stranici
5 engleskog prevoda, negde otprilike na sredini 2. stranice.

6 Krajišnik: "Hrvatski poslanik je danas rekao: 'Da Vam kažem, HDZ je
7 danas održao konferenciju za štampu.' Vidi ovde. Razgovaraćemo o tome i onda
8 ćemo doći."

9 Karadžić: "Važi."

10 Krajišnik: "Malo. U pola devet večeras."

11 Karadžić: "Da."

12 Krajišnik: "Doćemo ja i Vojo malo."

13 Karadžić: "Dobro. Konferencija za štampu je, ovaj, prenijeli novinar
14 jedan, ovaj. Ovaj je ludak. On hoće da istupi iz koalicije, no hoće da pravi
15 krizu. Nek' on pravi krizu, mamu mu jebem. Odlično je to. Pa oni su nas hteli da
16 gurnu na marginu političkog sistema do sada toliko puta. Sad je odlično. Nek' se
17 on sam marginalizuje. Odlična je stvar. Sad ćemo mi... Sad će pamet da dolazi do
18 izražaja."

19 Krajišnik: "Dobro. Doći ću ja, pa ćemo se mi dogovoriti."

20 Recite mi, molim Vas, kako biste mogli da prokomentarišete ovaj
21 paragraf.

22 O: Ovaj ludak, kako kaže Karadžić, sam ja, jer ja sam tada bio
23 predsjednik HDZ-a. Ja sam održao konferenciju za štampu na kojoj sam rekao da mi

24

25

26

27

28

29

30

1 nećemo ići, u okviru Jugoslavenske narodne armije, u rat protiv Hrvatske, niti
2 naša djeca treba da dalje služe u Jugoslavenskoj narodnoj armiji i obrazložio
3 sam zašto. Zatim sam rekao: "Ako sadašnja vlast ne podrži takve stavove, da ćemo
4 mi kao jedan od tri čimbenika u vlasti napustiti koaliciju. Kako ćemo biti u
5 koaliciji u kojoj sjede ljudi koji odobravaju agresiju na Hrvatsku i ubijanje
6 nevinih ljudi? Iako je Karadžić rekao da je to za njih dobro, da ja napravim taj
7 potez. Naravno, ja nisam napravio taj potez jer sam još uvijek vjerovao, s
8 obzirom na datum kojeg je to bilo, da se u Bosni i Hercegovini može naći
9 kompromis.

10 Kasnije će Karadžić i njegovi izgubiti živce, pa će oni napustiti
11 koaliciju.

12 P: Pređimo sada na sljedeći presretnuti razgovor sa KID brojem. To je od
13 2. septembra 1991. godine. Broj je 30403. To je razgovor između gospodina
14 Krajišnika i gospodina Karadžića.

15 Mogu li nastaviti?

16 O: /prevod engleskog transkripta: "Da, sjećam se teksta."/.

17 P: Skrenuo bih Vašu pažnju na prvi deo teksta - pročitacu Vam ga.

18 Krajišnik: "Halo."

19 Karadžić: "E, zdravo."

20 Krajišnik: "Zdravo, doktore."

21 Karadžić: "Šta radiš?"

22 Krajišnik: "Evo razgovaram sa Srbima koji mogu biti dobri Srbi, a još
23 nisu."

24

25

26

27

28

29

30

1 Karadžić: "Je li? Je li?"
2 Krajišnik: "Sad zamisli."
3 Karadžić: "Je li Kecmanović? Nije?"
4 Krajišnik: "Ha, Kecmanović. E nije Kecmanović. Nije bogami. Ovo je
5 dobar, iz domaćinskog kraja. Znaš kako su oni. Kecmanović je građansko dete. Ti
6 znaš da od njega ne more biti pravi Srbin, k'o što je ovo."
7 Karadžić: "Da, da."
8 Krajišnik: "Gospodin Neđo Miljanović."
9 Karadžić: "A, Neđo Miljanović."
10 Krajišnik: "Evo, pozdravlja, jest."
11 Karadžić: "Ma njemu... Koliko njemu fali? Malo ili puno?"
12 Krajišnik: "Mogu ti reći, samo dlaka mu fali."
13 Karadžić: "Da bude dobar."
14 Krajišnik: "Najgore što mu za dlaku. Da, one velike ja ne uzimam, ne
15 počinjem posao."
16 Karadžić: "A-ha, dobro."
17 Krajišnik: "Njemu dlaka."
18 Karadžić: "Pozdravi ga. Hajde neka. Nek' nam pomogne da se osamostali
19 onaj studio u Banjaluci, majku mu."
20 Krajišnik: "E mogu ti reći, ovaj, ono što on sad radi, vidim ja, Vi ovi
21 pravi Srbi ni blizu njega ne možete."
22 Karadžić: "Je li radi mudro?"
23 Krajišnik: "E bogami, sve mudro i odlično. Dobro ima ovo sad. Ima ove
24
25
26
27
28
29
30

1 neke zakašnjele Srbe. Malo mora bit', znaš."

2 To je paragraf koji me interesuje. Molim Vas, možete li nam protumačiti
3 ovaj paragraf i možete li nam reći ko je gospodin Kecmanović?

4 O: Gospodin Kecmanović je jedan komunistički profesor sveučilišta koji
5 je nakon odlaska profesora Koljevića došao u Predsjedništvo Bosne i Hercegovine
6 *lege artis*, jer je bio na izborima treći na rang listi u srpskoj kategoriji. Bio
7 je kratko član Predsjedništva, a zatim preko Pala otišao u Beograd. Nisu ga
8 smatrali dobrim Srbinom, ne zato što je on građansko dijete, nego što se nije
9 uključio u SDS nego je bio u partiji reformista. A Kecmanović se nije uključio u
10 SDS jer je li... imao lične ambicije da bude lider bosanskih Srba, u čemu nije
11 uspio ni kasnije kada je otišao u Beograd.

12 Druga stvar koja je važna u ovom dijalogu jeste da je u kancelariji
13 gospodina Krajišnika bio tadašnji direktor Televizije Bosne i Hercegovine u
14 Sarajevu. Ta poruka da on treba što bolje da pripremi banjalučki studio jeste da
15 od zajedničke imovine uzme što više i preseli u Banjaluku, kako bi sutra
16 televizija na Banjaluc... u Banjaluci bila moćna da odgovori svom zadatku.

17 Za mene je ovo bio šokantan podatak, da je direktor zajedničke
18 televizije tako bio prislan sa rukovodiocima SDS-a, čime se može danas, sa
19 distance, objasniti moć koju je SDS imao u svojoj propagandi preko elektronskih

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 medija, a ti mediji su u Bosni najznačajniji. I ja, na primjer, kao jedan od
2 vodećih političara u toj zemlji, također predsjednik jedne vladajuće stranke i
3 član Predsjedništva, nikada nisam dobio mogućnost da na toj televiziji
4 obrazložim naš politički program. Ja sam na toj televiziji mogao sudjelovati
5 samo u nekim zajedničkim emisijama.

6 P: Skrenuo bih Vam pažnju na jedan drugi deo paragrafa. Na 4. stranici
7 engleske verzije, otprilike tri četvrtine pri dnu, gospodin Karadžić govori:
8 "Da. Pola sata. Da li slušaš Grubača, koji je spovac najgore vrste? Oni su
9 najgore izdajice. Njih uopšte ništa drugo nije briga. Njih je briga što
10 petokraka još postoji, znaš."

11 Krajišnik: "Pa to su idioti, bolan."

12 "Kući zapaljeno." I tu imamo pauzu. Da li vidite ovaj deo na koji Vas
13 upućujem, gospodine Kljuiću?

14 O: Da.

15 P: Najpre, recite nam ko je gospodin Grubač i zašto za njega kažu da je
16 on jedan od najvećih izdajica?

17 O: Grubač je bio jedan od dva zastupnika druge nacionalne srpske
18 partije, Srpskog pokreta obrane, čiji je predsjednik u Beogradu Vuk Drašković.
19 Zato što su imali samo dva zastupnika, a SDS 72, SDS je smatrao da oni moraju
20 slijepo slušati direktive SDS-a. A oni to nisu radili, ali ne iz motiva da su

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 oni željeli mir ili multinacionalnu Bosnu i Hercegovinu, nego ih nekih
2 separatnih, pa između ostalog da se kapa Jugoslavenske narodne armije što prije
3 skine petokraka. I zato ih ova dvojica optužuju da su oni budale, da gledaju
4 samo svoj interes i tako dalje.

5 P: Pređimo na sledeći presretnuti razgovor. To je broj 30406. Datum je
6 4. septembar 1991. godine - razgovor između gospodina Krajišnika i gospodina
7 Karadžića. Molim da pogledate na trenutak taj presretnuti razgovor, gospodine
8 Kljuiću i recite mi kada ste spremni da nastavimo.

9 O: Ja sam spreman.

10 P: U redu. Pročitaću Vam dva paragrafa, gospodine Kljuiću. Prvi je pri
11 dnu 1. stranice engleske verzije, a odnosi se na događaje iz srpskog sela
12 Kravica. Pročitaću Vam:

13 Karadžić: "Da li znate da je pucano?"

14 Krajišnik: "Čuo sam. Dvojica mrtvih, je l'?"

15 Karadžić: "Trojica. Ja mislim da je treći mrtav, a dvojica teško
16 ranjenih."

17 Krajišnik: "Muslimani sve?"

18 Karadžić: "Muslimani sve, ali oni su napali srpsko selo Kravicu."

19 Krajišnik: "Ma ne znam da li je to tačno. Znaš šta sam ja jutros rekao.
20 Molim te."

21 Karadžić: "Da."

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Krajišnik: "Zvao me Čengiće."

2 Karadžić: "Ja?"

3 Sad ću preskočiti jedan deo, pa prelazim na 2. stranicu engleske
4 verzije, nekih pet redova dalje. Krajišnik kaže: "Ne, ne, ne. Tako da sam i Viti
5 rekao da on svakako ode tamo, da se pojavi kod ljudi jer ljudi naši su, znaš, da
6 se uznemire; 'oće vojsku, 'oće svašta, znaš."

7 Karadžić: "Da. Vojska je krenula iz Tuzle."

8 Krajišnik: "Ja. Tako da je... joj neka ide u..." - zatim je pauza -
9 "Danas mi moramo biti jasni."

10 Karadžić: "Jasni ćemo, evo šta vodi... čemu vodi Vaša politika."

11 Krajišnik: "Jeste."

12 Karadžić: "Vidite li čemu ovo vodi i znate li da ćete i Vi u tome svem
13 nestati?"

14 Krajišnik: "Jeste."

15 Karadžić: "Nestat ćete, čovječe! Nestat će i nas dosta, ali vas će
16 potpuno nestat'."

17 Krajišnik: "Ma ne, treba reći 'Nestaćemo svi, obadvoje', znaš?"

18 Karadžić: "Jeste."

19 Krajišnik: "To namerno treba reći."

20 Karadžić: "Jeste."

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 Krajišnik: "Tako to treba."

2 Karadžić: "Da."

3 Krajišnik: "Tako da to treba ublaž..." - pa pauza - "zaoštriti. Ne."

4 Tu je kraj pasusa koji me interesuje. Moje prvo pitanje: možete li nam
5 vrlo kratko reći šta se desilo u selu Kravica, koliko je Vama poznato? A onda
6 ćemo preći na drugi pasus.

7 O: Riječ je o jednom incidentu u kojem su Muslimani imali tri mrtva i
8 dva teško ranjena, a optužba je bila da su oni napali to srpsko selo. U svim
9 takvim situacijama, Srbi su odmah tražili da dođe Jugoslavenska narodna armija,
10 kao ona je njihov garant mira i tako dalje. A ustvari, kad bi došla armija, onda
11 bi oni imali tu apsolutnu vlast.

12 Kad je riječ o ovom zašto Karadžiću i Krajišniku ne odgovara da ide
13 Čengić tamo - Čengić je u to doba potpredsjednik SDA - jer svaka mješovita
14 komisija mogla bi doć' do istinitih informacija, pa bi možda mogla izvesti
15 zaključak ko je kriv u tom incidentu. Najzad, mi smo jučer slušali prijetnju
16 Karadžića u Parlamentu Bosne i Hercegovine, datu dva mjeseca poslije. On nikada
17 nije krio te svoje prijetnje da će, ukoliko ne bude tako i tako, neko nestati.
18 Ovdje možda, u ovom dijalogu, se vidi sva razlika između Karadžića i Krajišnika.
19 Krajišnik, kao mudriji, kaže da bi veći efekat bio ako se kaže da će svi

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 nestat'. Međutim, Karadžić je imao svoj način javnog istupanja. On je smatrao da
2 podiže svoj autoritet, da sebi daje veliku važnost, ako bude on taj koji će
3 predviđat' sudbinu pojedinih naroda u Bosni i Hercegovini.

4 P: A da li se u ovom presretnutom razgovoru vide bliski radni odnosi
5 između gospodina Karadžića i gospodina Krajišnika?

6 O: Da.

7 P: Pređimo na sledeći presretnuti razgovor.

8 G. HARMON: [simultani prevod] Sledeći razgovor je 30656. Ja neću
9 gospodin Kljuića pitati ništa posebno u vezi s ovime. Imamo dovoljno podataka za
10 prepoznavanje imena. Ne, oprostite. Samo da pogledam. Tako da molim da pređemo
11 na sledeći o kojem bih želeo da postavimo pitanja. To je zapravo 30821.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To je od 6. decembra 1991.?

13 G. HARMON: [simultani prevod] Da, 6. decembra 1991.

14 P: Molim, gospodine Kljuiću, da pogledate dakle taj... Da li pred sobom
15 imate presretnuti razgovor od 6. decembra 1991.?

16 O: Imam.

17 P: Ovo je prilično dug presretnuti razgovor. Ja ću Vam postaviti pitanje
18 u vezi s nečime što je na 2. stranici engleske verzije i zatim ide dalje na 3.
19 stranicu. Da li ste spremni, gospodine Kljuiću?

20 O: Yes.

21 P: Počitaću Vam deo. Dakle, to je u engleskoj verziji, pri vrhu 2.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 stranice i stoji sledeće: Karadžić: "Dopustio mi je da kažem šta ja mislim o
2 tome. Ja sam rekao da to ne dolazi u obzir. Ja sam rekao da ne dolazi u obzir,
3 da mi smatramo da to ne treba, da je ovo jedan vrlo osetljiv balans, jedna vrlo
4 osetljiva ravnoteža koju smo mi sačuvali, mi smo je sačuvali, i da bi dolazak
5 bilo kakve strane vojne sile u Bosnu i Hercegovinu koja spada u Jugoslaviju bio
6 poremećaj balansa. Pa onda ti je, ovaj, mi se nameste ova dvojica, božanstveno
7 mi se nameste."

8 Krajišnik: "Ja."

9 Karadžić: "Počnu da pljuju po Srbiji. Počnu da... Oni kažu da njima
10 trebaju, ovaj, posmatrači vojni i uopšte strane sile ovde jer je Bosna puna
11 vojske i da se ta vojska ne može ničim neutralisati, osim snagama Ujedinjenih
12 nacija, da oni nipošto neće prihvatiti da Bosna ostane u užoj Jugoslaviji."

13 Krajišnik: "Obojica?"

14 Karadžić: "Da, da. I takve stvari, znaš. Ja onda kad... Sad drugi krug,
15 ja ponovo imam pravo da govorim, ja kažem: 'Ja sam zahvalan gospodinu
16 Mahmutčehajiću i gospodinu Kljuiću.'"

17 Krajišnik: "A njih dvojica bila?"

18 Karadžić: Da, da. "Gospodinu Mahmutčehajiću i gospodinu Kljuiću, što su
19 otvoreno rekli, zašto oni trebaju snage Ujedinjenih nacija. To je ono što sam ja
20 već Vama rekao u Beogradu. Oni žele snage Ujedinjenih nacija da se konfrontiraju
21 sa Jugoslovenskom narodnom armijom i da nju neutrališu pomoću Ujedinjenih
22 nacija. Žele da pomoću trupa Ujedinjenih nacija rešavaju..."

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Krajišnik: "Ja."

2 Karadžić: "... rešavaju političku... političku krizu. Da. I da njihovo
3 prisustvo utiče na rešavanje političke krize. Jednom rečju, sva naša... sve naše
4 strepnje i naše sumnje su se obistinile i sada na najočitiji način vidite zašto
5 srpska strana to ne može prihvatiti. Ma zavukao sam im ga do bubrega. I onaj je
6 onaj Marek Goulding rekao: 'Gospodo, Vi imate neopravdano velika očekivanja od
7 prisustva Ujedinjenih snaga... Ujedinjenih nacija, a i Vi gospodine Karadžiću
8 imate neopravdano velika strahovanja, jer ovo što je rečeno - Ujedinjene nacije
9 neće raditi. One bi bilo tu samo u prisustvu nenaoružanih posmatrača, ali ako se
10 vi svi saglasite...' I tako, znaš. Ja sam rekao da mi ne možemo da se saglasimo
11 jer to može da bude okidač za početak građanskog rata i međuetničkih i
12 međuverških sukoba i da to je velika odgovornost na Ujedinjenim nacijama, a da
13 je ovo Jugoslavija i da tu jugoslovenska armija pod... pod... čuva red zajedno
14 sa našim Ministarstvom unutrašnjih poslova i tako, znaš. Prosto sam ih ga
15 zavukao. Oni su... Onda je onaj pljuvao po Srbiji i tako dalje. Kljuić."

16 Krajišnik kaže: "Da."

17 To je paragraf koji me interesuje. Dakle, to je presretnuti razgovor od
18 06.12.1991.

19 SVEDOK: [simultani prevod] Mogu li odgovoriti?

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, možete odgovoriti na pitanje.

21 O: U to doba se završavaju ratne operacije u Hrvatskoj. Ostaje status
22 quo, 40% teritorije su osvojili srpski pobunjenici i u Sarajevu će bit' za... za
23 20 dana od ovog razgovora, potpisan mir koji je imao privremeni karakter od tri
24
25
26
27
28
29
30

1 godine. Sva jugoslavenska armija koja je povučena iz Slovenije i Hrvatske
2 dovedena je u Bosnu. Zatim su došli rezervni korpusi iz Crne Gore i Srbije,
3 paravojne formacije i dobrovoljci. U takvoj konstelaciji, Bosna je bila
4 okupirana i nije bilo moguće voditi normalne političke pregovore sa SDS-om.
5 Jedino ono što smo mi zaista mogli tražiti jeste da dođu prvo snage Ujedinjenih
6 naroda, kao preventiva, a pošto Ujedinjeni narodi dolaze samo ako postoji
7 konsenzus i nije bilo konsenzusa jer Karadžić i njegovi nisu htjeli da prihvate
8 snage Ujedinjenih naroda. Drugo, mi smo tražili promatrače. Dakle, nenaoružane
9 promatrače Ujedinjenih naroda, vjerujući da kad ti ljudi dođu i vide stanje na
10 terenu, da će moći jasno izvijestiti Ujedinjene narode o našoj poziciji.
11 Međutim, Karadžić ništa nije prihvatao osim Jugoslavenske narodne armije.

12   Za nas Hrvate i golemu većinu Muslimana, ta armija je potpuno
13 kompromitirana i morati znate da je prije toga ona počinila zločine u Dubrovniku
14 i Vukovaru i drugim dijelovima Hrvatske i narod je imao punu odbojnost prema toj
15 vojsci koja je izgubila onaj jugoslavenski smisao pod Josipom Brozom, a to je da
16 je narodna i multinacionalna. I ta armija je bila isključivo sastavljena od
17 rukovodećeg kadra Srba i Crnogoraca. Za primjer, 24. decembra iste godine, u
18 Predsjedništvo Bosne i Hercegovine doći će najviša delegacija Jugoslavenske
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 narodne armije, predvođena ministrom obrane, Veljkom Kadijevićem. U sastavu od
2 14 vodećih generala, bio je samo jedan slovenski admiral, Brovet, a nije biti
3 nijedan Hrvat, niti jedan Musliman.

4 Tada sam upitao Kadijevića: "Kako vi mislite da Hrvati - jer ja sam bio
5 lider Hrvata - prihvate tu armiju, a niste našli za shodno u ovim razgovorima da
6 nam predstavite bar jednog Hrvata visokog oficira u JNA?" On je brutalno
7 odgovorio da će armiju svi slušati. Dakle, naši napori za mirovno rješenje krize
8 bili su da dođu snage Ujedinjenih naroda ili bar promatrači, a odgovor ste čuli
9 u ovom razgovoru.

10 PREVODILAC: Mikrofon za tužitelja.

11 G. HARMON: [simultani prevod]

12 P: Sada bih Vam skrenuo pažnju na razgovor koji je nešto kasnije. To je
13 pod oznakom KID 30911. To je razgovor od 1. januara 1992., a radi se o razgovoru
14 gospodina Krajišnika i gospodina Karadžića. Počinje riječima: "Hej, šta ima?",
15 odnosno: Hej, šta radiš?" Čini mi se da je sljedeće što piše doslovni prijevod.
16 Dakle, 30911. Pogledajte ga, gospodine Kljuiću, pa ću Vas onda uputiti na jedan
17 odlomak, na dio pred kraj samog razgovora.

18 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, onaj dio na koji Vama skrećem
19 pažnju počinje na 5-oj stranici i drugi na 6-oj. Gospodine Kljuiću, ja Vam mogu
20 pročitati taj dio. To je dio koji govori o puštanju tigrova.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SVEDOK: Ja sam spreman za dijalog.

2 G. HARMON: [simultani prevod]

3 P: Pročitat ću Vam, dakle, dio koji počinje u prijevodu na engleskom na
4 vrhu 5-e stranice. Radovan Karadžić kaže: "On je kao 'Kao da smo svi isti, ovo i
5 ono, suverena i nezavisna Bosna.' Sad otvoreno se govori 'suverena i nezavisna
6 Bosna'. Hoće li on dođe neko da mu poruši Sarajevo?"

7 Krajišnik: "Ja."

8 Karadžić: "Stvarno nije normalan, jebo te Bog. On sad otvoreno govori
9 'suverena i nezavisna Bosna'."

10 Krajišnik: "Ja."

11 Karadžić: "Znaš to?"

12 Krajišnik: "Ja."

13 Karadžić: "Do nedavno je bilo... Nek' on ide u pičku materinu. Mi ćemo
14 pustiti ove naše tigrove, pa nek' rade svoj posao."

15 Krajišnik: "Ne, ne vidi kol'ko je to bezobrazno."

16 Karadžić: "Jebo te Bog, ja drž... držimo mi srpski narod pod vodom
17 godinu dana, zbog njegovih budalaština ga držimo pod vodom. Šta ću? Neću više
18 nikog da držim, niti mogu da ga držim."

19 Krajišnik: "Ne, on... al' kad on kaže 'nećemo', nije to nezavisna. To
20 nije, kaže, država. To je suverena. Da bude ravnopravna u razgovorima. Sad kaže
21 nezavisna, majku mu. On je stvarno... oni su ljudi. Luda je Europa koja može
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 mislit da će to bit tako. To je bolan nemoguće, to. Ja mislim da nema čovjeka
2 koji bi to mogao okrenut da to sada bude tako."

3 Karadžić: "Nema tu, nema tu."

4 Krajišnik: "Nema. To su..." - zatim imamo jednu nepoznatu riječ -
5 "bolan."

6 Karadžić: "Nema govora. Nego mi treba da pustimo ljude. Ne treba da ih
7 zajebavamo."

8 Krajišnik: "Ne moramo ih pustit'. Nema govora. Uradit će oni to sami,
9 htio ne htio."

10 Karadžić: "Pa kažem, ne možeš ih više sprječavati."

11 Krajišnik: "Kak'i. Pa šta znaš to? 'Pa stvarno ja naciju cijenim Vas
12 Jugoslovenima, znaš.' Nešto oni počeli. I oni imaju neke fiks ideje, ali dobro,
13 ja sam to blago rekao. Znaš, kao, eto sada hoće da ja pomognem one u Skupštini
14 izbore, da su oni konstitutivni narod."

15 Karadžić: "Ja."

16 I dalje neću čitati iz ovog konkretnog odlomka.

17 Možete li nam iznijeti svoje komentare u vezi s ovim odlomkom? Izvolite,
18 gospodine Kljuiću.

19 O: Kako je situacija bila sve teža za građane Bosne i Hercegovine,
20 posebno nesrbe, zbog stalnog vojnog povećavanja efektivna, paralelnog pritiska
21 preko medija i incidentnih situacija na terenu, te svega onoga što smo vidjeli
22 da se događalo u Hrvatskoj, kao i svjedoka od mladića koji su tijekom rata u
23 Hrvatskoj bježali iz Jugoslavenske narodne armije, te ponašanja rukovodstva SDS-

24

25

26

27

28

29

30

1 a, sve je bilo manje izgleda da Bosna i Hercegovina kao država ostane u bilo
2 kakvoj vezi sa Miloševićem i Beogradom.

3 Tvrđim da nije bilo na početku ideje da se izmjesti Bosne iz
4 Jugoslavije, ali da su oni svojim nasiljem, zloupotrebom vojske, sve učinili da
5 mi ne možemo biti u nikakvoj zajednici sa Beogradom. Zbog toga je linija naših
6 zahtjeva išla od starta da Bosna i Hercegovina bude jednako ravnopravna kao sve
7 druge republike bivše Jugoslavije, pa na kraju do zahtjeva za nezavisnost, kao
8 što su to imale Slovenija i Hrvatska.

9 Da bi dab... dobili podršku građana za tu ideju, mi smo organizirali
10 referendum pod vrlo teškim uvjetima, ali kao što Vam je poznato, preko 64%
11 građana je podržalo nezavisnost Bosne i Hercegovine. Ovo što se može zaključiti
12 u dijalogu između Krajišnika i Karadžića jeste da njih nije zanimala nikakva
13 ravnopravnost u Bosni i Hercegovini.

14 P: Kada vidimo ovu rečenu gospodina Karadžića "pustit ćemo naše tigrove
15 da obave posao", kako nju tumačite?

16 O: Pa to je klasična metoda prisile koju su oni radili jer su imali
17 naoružane snage, bilo da su one pripadale jugoslavenskoj armiji, paravojnim
18 formacijama izvan Bosne i Hercegovine ili paravojnim snagama u Bosni i
19 Hercegovini. Ti ljudi, u nekom nacionalnom zanosu, htjeli su da riješe pitanje u
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Bosni i Hercegovini, naravno oružjem, i taj njihov zahtjev i ta želja bila je
2 bez ikakvog dijaloga ili mirnog razgovora. Nego zahvaljujući prednosti koju su
3 imali u naoružanju, oni su smatrali da oni to mogu vrlo brzo riješiti. Taj
4 podatak da ti vukovi sjede i čekaju, bio je veliki Karadžićev argument u
5 raspravama. Na primjer: "Šta vi mislite? Pa dokle ćemo mi s vama razgovarati? Pa
6 je ne mogu više da trpim nalete vukova koji hoće sami da riješe to!"

7 I to samo govori da tadašnje srpsko rukovodstvo nije imalo nikakvih ni
8 obaveza ni želja da vodi političke razgovore, nego je pod prijetnjom silom
9 postavljalo ultimatum. Ja osobno, kao tadašnji prvak Hrvata, nikada nisam ni
10 pomislio da bih mogao prihvatiti te ultimatum, pogotovo što je hrvatski narod u
11 Jugoslaviji imao ogromnu žrtvu mnogo prije agresije. Ali ono što je bilo u
12 Hrvatskoj 1991. godine je govorilo šta bi nas bosanske Hrvate, kao najmanju
13 nacionalnu skupinu u Bosni i Hercegovini, čekalo ako ti tigrovi počnu da
14 obavljaju svoju zadaću.

15 P: Sada bismo prešli na jedan drugi odlomak u ovom konkretnom razgovoru.
16 On se u engleskom tekstu nalazi na dnu 6-e stranice. Gospodine Kljuiću, ja ću
17 Vam to pročitati.

18 Momčilo Krajišnik kaže: "Moramo iskoristiti prvu priliku da mu kažemo da
19 se igra s vatrom i to ćemo reći jasno, da se igraju s vatrom."

20 Karadžić: "Nećemo to reći njemu u kontestu, to ćemo mi u javnosti reći,
21 a njemu..."

22 Krajišnik: "Ja, u javnosti. To sam mislio."

23 Karadžić: "A njemu u kontestu treba reći druge stvari."
24
25
26
27
28
29
30

1 Krajišnik: "Da, da. I to je jasno. A jebem mu mater, dobro."

2 I to je kraj tog odlomka koji sam htio pročitati. Možete li Vi iznijeti
3 svoj komentar u vezi s ovim dijelom teksta, gospodine Kljuiću? Vidite li ga i
4 možete li nešto o njemu reći?

5 O: U daljnjem razvoju događaja, mi smo se počeli pripremat' za
6 nezavisnost. Nije to u Bosni bila samo vojna agresija, nego su u Beogradu
7 tiskali ogromne količine novaca i u to doba je bilo moderno da se s građanima
8 trguje devizna moneta. Recimo, specijalne jedinice ljudi - švercera - su
9 dobivale novac iz Beograda i kupovale njemačke marke i dolare od građana. U
10 Hrvatskoj je već zaustavljen jugoslavenski dinar, u Sloveniji prije toga. I sad
11 mi, jer nam odnose zadnja bogatstva iz države, želimo da i Bosna i Hercegovina
12 dobije svoju monetu. I to je povod da Karadžić ponovi svoje prijetnje jer valjda
13 je on mislio da mi trebamo uvijek imat' beogradsku monetu, a da je oni štampaju,
14 a da mi radimo za te pare.

15 P: Da li ovaj odlomak odražava blisku suradnju gospodina Karadžića i
16 gospodina Krajišnika?

17 O: Svakako. Nažalost, meni je jako žao što sam čuo ovo da je gospodin
18 Krajišnik bio vulgarniji od Karadžića koji je inače bio vulgaran po svom načinu
19 izražavanja.

20 P: Pogledajmo sada sljedeći presretnuti razgovor. Časni Sude -

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, prije nego što to
22 učinite, ja bih na zapisnik primijetio da kada ste prešli na sljedeće paragrafe
23 u zadnjem razgovoru, da ste prešli sa razgovora KID 30911 na KID 30985.

24

25

26

27

28

29

30

1 G. HARMON: [simultani prevod] Ja sam to učinio, časni Sude, namjerno,
2 zato što mi je vrijeme ograničeno i mogu samo -

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali inače ljudi bi mogli
4 pomisliti... Znete, imali smo problema pri pronalasku 6. stranice, a izgledalo
5 je da se završava na 5. stranici.

6 G. HARMON: [simultani prevod] Da, časni Sude. Sljedeći je dva
7 razdjelnika dalje. To je pod oznakom KID 31022 /u engleskom transkriptu:
8 "31023"/.

9 Datum je januar 1992., a radi se o razgovoru gospodina Krajišnika i
10 gospodina Karadžića. Gospodine Stewart, ja ću pričekati Vaš signal da mi kažete
11 da ste pronašli, pa ću onda vidjeti -

12 G. STEWART: [simultani prevod] Samo trenutak, časni Sude. Samo januar?
13 Možete li mi kazati prve riječi koje su?

14 G. HARMON: [simultani prevod] Počinje riječima: "Šta radiš, doktore?"

15 PREVODITELJ: Napomena prevoditelja - 31023.

16 G. HARMON: [simultani prevod]

17 P: Dakle, gospodine Kljuiću, vidite li Vi taj presretnuti razgovor? Ja
18 Vas molim, prvo pogledajte razgovor u cijelosti.

19 G. HARMON: [simultani prevod] Izgleda da je došlo do greške u
20 transkriptu. Tu piše "21023". Možda sam ja krivo rekao. A taj razgovor je
21 zaveden pod brojem 31023, tako da bi bilo dobro da se ispravi zapisnik.

22 P: Gospodine Kljuiću, recite mi kada završite. Dakle, dio na koji bih
23 Vam skrenuo pažnju se, barem na engleskom, nalazi na 2. stranici, negdje oko

24

25

26

27

28

29

30

1 trećine stranice. Piše: Krajišnik: "Dole iz opštine Novog... Novi Sarajevo, Novo
2 Sarajevo."

3 Karadžić: "Da."

4 Krajišnik: "Mora se sa Prljicom, ja i ti i on i njih dvojica sjesti.
5 Kažu ima malo problema dole, a to nam je važna opština."

6 Karadžić: "Ma normalno. I Prljica, mislim da on je ovako vrlo pametan,
7 dobro nastupa, ali ne, ne fata."

8 Možete li Vi komentirati ovaj kratki odlomak koji sam Vam pročitao?

9 O: Ovo govori da su Karadžić/Krajišnik imali uvid u sve stvari na
10 terenu, a s obzirom na datum, pitanje općine Novo Sarajevo je jako važno jer na
11 tom jednom dijelu kod Pofalića, grad je najuži - ustvari radi se o nekoliko
12 stotina metara - a sa jedne od strana je tu i velika, najveća kasarna u Bosni i
13 Hercegovini u kojoj je tada bilo smješteno mnogo vojnika.

14 Naime, Novo Sarajevo je za SDS bio/sic/ jako važno, jer u njihovim
15 planovima da presijeku grad, bila je najvažnija ta točka oko Pofalića, između
16 rijeke Miljacke i Pofalića. To je zračne linije maksimalno 300 metara.

17 Kasnije, poslije ovog razgovora, u dva navrata nastat će barikadiranje
18 grada, podizanje tenzija i opća mobilizacija građana, što je ustvari bila
19 generalna proba pred agresiju i procjena da li se može Sarajevo presjeći tu kod
20 Pofalića.

21 Osim toga što su oni probali svoje snage, i građani Sarajeva su bili
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 svjesni važnosti te točke u gradu, pa je pripremljena obrana i bez obzira na
2 velike poteškoće, oni nisu uspjeli presjeći grad na ta dva dijela u kojem bi
3 stari dio grada sa državnim institucijama, Predsjedništvom, Skupštinom i Vladom,
4 bio odsječen.

5 P: Hvala Vam, gospodine Kljuiću.

6 G. HARMON: [simultani prevod] Vidim koliko je sati, časni Sude, i mislim
7 da bi bilo vrijeme.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo poslužiteljice, molim Vas
9 ispratite gospodina Kljuića iz sudnice, ali nakon što ga zamolim da se vrati u
10 ovu istu sudnicu sutra u 9 sati ujutro i nakon što mu još jedanput ponovim
11 uputu: dakle, gospodine Kljuiću, ni s kim ne smijete razgovarati o sadržaju
12 svojega iskaza, bilo do sada datog ili onog kojeg tek treba dati. Hvala.

13 [Svedok se povlači]

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Harmon, koliko vremena mislite
15 da Vam još treba za ispitivanje svjedoka? Naravno, ja znam da smo imali jako
16 puno tehničkih problema, da je gospodin Kljuić možda stigao kasno i da su
17 njegovi stoga komentari zapisani prilično kasno. No Vi ste u više navrata rekli
18 da se gospodin Kljuić mora vratiti kući u četvrtak.

19 G. HARMON: [simultani prevod] Bojim se da je nerealistično, iskreno
20 govoreći, očekivati da... Mislim da se mora vratiti. Dakle, mislim da ja ne mogu
21 s njim razgovarati. S toga ne mogu govoriti o rasporedu.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa zbog toga pitam.

23 G. HARMON: [simultani prevod] Ja ću vjerojatno imati još sat vremena,
24 mislim. Mislim da moram proći ove razgovore. Ja sam izvršio odabir i mislim da

25

26

27

28

29

30

1 mogu završiti za otprilike sat vremena ili nešto malo dulje, ovisno o tome
2 koliko ih budemo obrađivali.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ako imamo, dakle, još jedan sat,
4 općenito govoreći, to znači dva dana, znači 8 do 9 sati u običajenim
5 okolnostima. Gledam i Obranu, što će mi reći; 60% od 9 sati je otprilike 6 sati,
6 ali ja mogu zamisliti da kod ovoga svjedoka uobičajeni balans ne bi... da se
7 Obrana zapravo s time ne bi složila kod ovoga svjedoka. No ako kažete da se
8 gospodin Kljuić mora vratiti u četvrtak, to znači on više nije na raspolaganju u
9 četvrtak ili možda da može otići kasnije popodne toga dana.

10 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, problem je što ja s njime ne
11 mogu razgovarati.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ali budući da ste više puta rekli
13 četvrtak, mislim da... Naravno, mi ćemo se raspitati kod Ureda za žrtve i za
14 svjedoke da vidimo da li on nama stoji na raspolaganju još uvijek u četvrtak
15 ujutro, odnosno kakvi su njegovi planovi, kakav je njegov raspored.

16 I onda, gospodine Stewart, imate li Vi ikakvu predodžbu u vezi s dvije
17 stvari. Prvo, hoćete li moći početi s unakrsnim ispitivanjem? A drugo, koliko
18 vremena će to trajati?

19 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ja svakako mogu početi s
20 unakrsnim ispitivanjem. Što se tiče vremena, pa ja ću nastojati biti u
21 uobičajenom okviru, ali to je još rano. Ja bih samo iznio jedan konkretan
22 zahtjev, časni Sude. Ja se pitam da li bi mi se sada, odnosno danas popodne,
23 moglo reći hoće li gospodin Kljuić svjedočiti u četvrtak ili će otići kući, zato
24
25
26
27
28
29
30

1 što to jako djeluje na naše planiranje.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, to je prva stvar koja nam je na
3 dnevnom redu. Mi ćemo, dakle, provjeriti u Uredu za žrtve i svjedoke kada, dakle
4 u koliko sati, gospodin Kljuić više nije na raspolaganju u četvrtak - da li je
5 to čitavoga dana ili nešto kasnije u toku dana - pa ćemo Vas obavijestiti što je
6 moguće prije. Naime, ako on neće biti ovdje u četvrtak ujutro, onda svakako
7 nećemo završiti sa njegovim iskazom u cijelosti jer pretpostavljam da Vi nećete
8 moći raditi tri sata.

9 G. STEWART: [simultani prevod] Pa za to uopće nema šanse, časni Sude, i
10 značajno bi zapravo bilo različito da se na najbolji način koristi vrijeme i to
11 ću moći ukoliko budem odmah znao.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, upravo tako.

13 G. HARMON: [simultani prevod] Časni Sude, bilo bi također dobro da se
14 gospodina Kljuića obavijesti da ukoliko odlazi u četvrtak, da će vjerojatno
15 morati doći još jedanput. Vjerojatno će se od njega tražiti da se, dakle, vrati,
16 tako da može vidjeti može li napraviti promjene u svoj rasporedu i ostati ovoga
17 tjedna, možda do kraja.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Da vidimo koje bi bilo najbolje
19 rješenje.

20 I to je prva stvar koju moramo učiniti, naime stupiti u kontakt sa
21 Službom za žrtve i svjedoke, a oni će obavijestiti strane u postupku što je
22 moguće prije.

23 Sada prekidamo s radom i nastavljamo sutra ujutro u 9 sati.

24 SUDSKA SLUŽBENICA: [simultani prevod] Molim, ustanite.

25 ... Sednica završena u 13.50h.

26 Nastavak zakazan za sredu,

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

29.09.2004. u 9.00h.

petak, 06.04.1945.

Predmet br. IT-00-39-X

Ovaj transkript je izrađen na osnovu zvaničnog zvučnog zapisa na jeziku regiona načinjenog tokom sudskog postupka, poštujući *verbatim* pravilo (doslovan zapis, od riječi do riječi). Kako su na suđenju korišteni bosanski, hrvatski i srpski jezik (B/H/S), ovisno o originalnom govorniku odnosno prevodiocu, tako su sva tri jezika zastupljena i u transkriptu. Ukoliko se govornik na suđenju služio nekim drugim jezikom osim navedenih, zapisan je simultani prijevod prevodioca na B/H/S. Članom 33 Statuta Međunarodnog suda utvrđeno je da su radni jezici Međunarodnog suda engleski i francuski. U slučaju razlike između ovog transkripta i verzije na engleskom ili francuskom jeziku, verzija transkripta na radnom jeziku bit će mjerodavni dokument. Numeracija stranica transkripta je u potpunosti uskladena sa transkriptom na engleskom jeziku.